

NEMZETI BESZÁMOLÓ AZ AARHUSI EGYEZMÉNY VÉGREHAJTÁSÁRÓL 2014.

1. A nemzeti beszámoló összeállításának folyamata

1. Az Aarhusi Egyezmény (Egyezmény) nemzeti végrehajtásáért a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) felelős. A nemzeti beszámolót a VM széleskörű társadalmi konzultáció keretében készítette el. A VM figyelembe vette a Résztes Felek I/8., II/10., III/5. és IV/4 számú határozataiban foglaltakat és a beszámolót elkészítette a IV/4 számú határozat mellékletében foglalt forma szerint is. Ezen túlmenően a VM figyelembe vette a Megfelelési Bizottság tartalmi és eljárási ajánlásait is.

A beszámoló elkészítésének menetrendje a következő:

- 2013. július – a VM kérésére véleményt küldött: a VM érintett szakfőosztályai, az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség, a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek, az Országos Meteorológiai Szolgálat és a Nemzeti Környezetügyi Intézet.
  - A beérkezett részanyagokra, javaslatokra tekintettel a VM összeállította a nemzeti beszámoló tervezetét.
- 2013. augusztus – a VM felkérte az érintett tárcákat (Belügyminisztérium, Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Emberi Erőforrások Minisztériuma, Nemzetgazdasági Minisztérium, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium), az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalát, a Regionális Környezetvédelmi Központot, hogy tegyék meg észrevételeiket a nemzeti beszámoló vázlatával kapcsolatban.
  - Ezzel egyidejűleg a VM honlapján közzétette a nemzeti beszámoló vázlatát (illetve továbbította az Aarhusi Munkabizottságba korábban bevont társadalmi szervezeteknek), amelyre szeptember 20-ig bárki észrevételt tehetett.
  - A kérésre véleményt küldött: Belügyminisztérium, Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Nemzetgazdasági Minisztérium, Emberi Erőforrások Minisztériuma az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, a Regionális Környezetvédelmi Központ.
- 2013. szeptember - a nemzeti beszámoló tervezetét megtárgyalta az Aarhusi Munkabizottság.
- 2013. november – a beérkezett és az Aarhusi Munkabizottság ülésén elhangzott véleményeket a VM átvezette a nemzeti beszámoló tervezetén.
  - Ezzel egyidejűleg a VM honlapján közzétette a nemzeti beszámoló második tervezetét (illetve továbbította az Aarhusi Munkabizottságba korábban bevont társadalmi szervezeteknek), amelyre december 10-ig bárki észrevételt tehetett.

2. Az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatos lényeges körülmények (opcionális)

3. cikk (2) bekezdés (a nyilvánosság részére nyújtott támogatás és iránymutatás a közrészvétel elősegítése érdekében)

Melyek a közigazgatási jog által a nyilvánosság számára biztosított jogi lehetőségek eljárási jogaik érvényesítésére?

2. Az Egyezményt a 2001. évi LXXXI. törvény hirdette ki, azonban az ezzel kapcsolatos alapelveket Magyarország már az 1990-es évek eleje óta alkalmazza. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv) biztosítja a környezeti adatok nyilvánosságát, a környezet védelméről szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt) elismerte a környezetvédelmi civil szervezetek részvételi jogát a különböző hatósági eljárásokban, a Legfelsőbb Bíróság pedig a részvételi jogokkal kapcsolatos eltérő értelmezéseket kiküszöbölendő 2010-ben 4/2010. számmal közigazgatási jogegységi határozatot fogadott el a civil szervezet jogállásáról környezetvédelmi közigazgatási hatósági ügyekben. Az új jogegységi határozat –fenntartva a 1/2004-es közigazgatási jogegységi határozat elvi tételeit – kimondta, hogy az ügyféli jogállás a társadalmi szervezeteket azon ügyekben illeti meg, ahol a környezetvédelmi hatóság ügydöntő hatóságként jár el, vagy ahol jogszabály a környezetvédelmi hatóság környezetvédelmi szakhatósági közreműködését írja elő. A bíróság azonban a természetvédelmi és vízügyi hatósági ügyeket nem tartotta környezetvédelmi hatósági ügynek, ami szűkíti a részvételi lehetőségeket, bár határozatában jelezte, hogy természetvédelmi ügyekben a természetvédelmi törvénynek a Kvt.-re utaló rendelkezése miatt van mégis lehetőség a társadalmi szervezetek részvételére. A 2010. évi CXXXI. törvény a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szól. Az általános rendelkezések között rögzíti a törvény hatályát és az alapelveket, majd a jogalkotás tervezésének folyamatát. Meghatározza, hogy milyen jogszabályokat kötelező és melyeket nem kell társadalmi egyeztetésre bocsátani, végül ismerteti a társadalmi egyeztetés formáit. A jogszabály 2011. január 1-jén lépett hatályba.

3. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) alapelveként írja elő, hogy a közigazgatási hatóság hatáskörének gyakorlása során az ügyféllel való együttműködés követelményének megfelelően köteles eljárni. A Ket. értelmében a közigazgatási hatóság az ügyfél és az eljárás más résztvevője számára biztosítja, hogy jogaikról és kötelezettségeikről tudomást szerezzenek, és előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását. A hatóság a jogi képviselő nélkül eljáró ügyfelet tájékoztatja az ügyre irányadó jogszabály rendelkezéseiről, az őt megillető jogokról és az őt terhelő kötelezettségekről, illetve a kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeiről, továbbá a természetes személy ügyfél részére a jogi segítségnyújtás igénybevételének feltételeiről. A Ket. 5.§ (4) bekezdése kimondja, hogy a hatóság az ügyfeleknek és más érdekeltnek iratbetekintési, jogot biztosít, ágazati jogszabály erre vonatkozó rendelkezése esetén közmeghallgatást tart, és döntését közli az érintettekkel.

4. A Ket. 2009. október 1-én hatályba lépett módosítása révén lehetővé vált, hogy a hatóságok ágazati jogszabályi előírás nélkül – így környezetvédelemmel összefüggő bármely eljárásokban is – igénybe vehessenek hatósági közvetítőt. A hatósági közvetítő feladata – többek között – az ügyfelekkel, illetve az érintettekkel való kapcsolattartás, amelynek során

- gondoskodik arról, hogy az érintettek hiteles, szakszerű és közérthető tájékoztatást kapjanak az eljárás céljáról, várható következményekről, az esetleges kedvezőtlen változások megelőzésére vagy mérséklésére irányuló intézkedésekről,

- tájékoztatja az ügyfeleket az irányadó jogszabályokról, az anyagi jogi és eljárásjogi jogszabályokban meghatározott jogaikról,
- közvetít a hatóság és az ügyfelek, illetve az ellenérdekű ügyfelek között,
- összegyűjti és rendszerezett formában a hatóság rendelkezésére bocsátja az ügyfelektől beérkezett, az eljárás tárgyára vonatkozó észrevételeket.

A hatósági közvetítők bevonásának hasznát és hatékonyságát az eddig eltelt idő rövidege miatt azonban egyelőre még nem lehet megfelelően értékelni.

A Ket. 80/A. §-a az a – j pontokban foglaltak esetén közzétételi kötelezettséget ír elő a hatóság számára a jogerős vagy fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilvánított határozatok vonatkozásában.

5. A jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvénynek megfelelően a jogi segítő a fél számára jogi tanácsot ad vagy beadványt, egyéb iratot készít, amelynek jogszabályban meghatározott mértékű munkadíját és költségeit az állam a fél helyett a jogi segítő részére megfizeti vagy megelőlegezi. Az említett törvény meghatározza azokat az eseteket, amelyekben a jogi segítségnyújtás igénybevételére lehetőség van.

Melyek a részvételi jogok érvényesülése előmozdításának intézményi keretei (közönségszolgálati irodák, tájékoztatói tisztviselők stb.)?

6. A környezeti jogokkal kapcsolatos aktív lakossági tájékoztató tevékenységet elsősorban a környezetvédelemért felelős tárca Közönségszolgálati Irodája, az ún. Zöld Pont tájékoztató irodák, a Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózata (Kötháló) végzik. A Közönségszolgálati Iroda 1997 óta működik, 2005-ben ezt egészítette ki a területi szerveknél (felügyelőségek, környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok, nemzeti park igazgatóságok) létrehozott Zöld Pont Irodák hálózata. A Zöld Pont Irodák hálózatának célja naprakész információk biztosítása, valamint a környezetvédelmet, természetvédelmet és vízügyet érintő szakmai ügyek elintézése. Jelenleg 43 iroda működik az országban (a korábbiakban említettekén túl környezetvédelmi központok, területi kirendeltségek, valamint további szervezetek keretében illetve 3 civil iroda is a hálózat tagja), amelyek feladatai többek között:

- lakossági panaszok, bejelentések intézése,
- tájékoztatás, az aktuális környezeti adatok, információk gyűjtése, kezelése, szolgáltatása,
- adatbázisok létrehozása és karbantartása, jogszabályokhoz való hozzáférés biztosítása, egyablakos hatósági ügyintézés,
- kapcsolattartás más minisztériumok, hatóságok, civil szervezetek hasonló feladatokat ellátó ügyfélszolgálatával,
- a környezeti és természeti értékek megismerésének, védelmének ösztönzése,
- egyes esetekben civil- és társszervezetekkel közös rendezvényeken keresztül a környezeti oktatás és tudatformálás segítése.

7. A 2010 közepén létrejött új kormányzati struktúra lehetőséget teremt arra, hogy létrejöjjön a Zöld Vidék Hálózat, mely a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos közönségszolgálat és ismeretterjesztés mellett az agrár- és vidékfejlesztés témáiban is elláthatja majd e feladatokat.

8. Környezet-egészségügyi kérdésekkel kapcsolatos lakossági tájékoztató tevékenységet az egészségügyért felelős tárcan belüli Ügyfélszolgálati Iroda végez, amelynek feladata többek között:

- lakossági panaszok, bejelentések intézése,
- tájékoztatás a hatályos egészségügyi szabályozásról
- kapcsolattartás más minisztériumok, hatóságok, civil szervezetek hasonló feladatokat ellátó ügyfélszolgálatával,
- nyilvántartás a megkeresésekről
- személyes ügyfélszolgálat működtetése.

9. Az állami fenntartású tájékoztató, tanácsadó hálózatot egészíti ki a civil szervezetek által létrehozott, részben állami támogatás mellett üzemeltetett civil hálózat: a Kötháló. A Kötháló – amely 16 irodával rendelkezik szerte az országban (és kettővel határainkon túl) – azon zöld szervezeteket fogja össze, amelyeknek kiemelt tevékenysége a lakossági környezeti tanácsadás. A hálózat főbb tevékenységi köre a lakossági tájékoztatás, adatbázisok frissítése, tájékoztató kiadványok, szórólapok, tematikus füzetek készítése és terjesztése, valamint rendezvények szervezése. A Kötháló emellett segítséget nyújt a környezetvédelmi jogérvényesítés eszközeinek alkalmazásában a lakosság számára. A Hálózat minőségbiztosítási rendszerrel is rendelkezik.

10. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 27/A-H§-ával hozta létre a magyar országgyűlés a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának intézményét 2007-ben, ami 2011.végéig működött. A Biztoshoz bárki, így társadalmi szervezetek is benyújthattak panaszt az egészséges környezethez való joggal kapcsolatos visszásság miatt. A Biztos számos civil szervezettől érkezett, illetve társadalmi részvétellel kapcsolatos beadványt vizsgált és évente kétszer tájékoztatta munkájáról a környezetvédelmi civil szervezeteket. 2012. január elsejével kezdődően az alapvető jogok, így a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét is egyetlen biztos látja el. Az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének feladatairól a 2011. évi CXI. törvény rendelkezik. Az alapvető jogok biztosa tevékenysége során – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordít az Alaptörvény P) cikkében meghatározott értékek (a jövő nemzedékek érdekei) védelmére. E cikk értelmében a természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. A biztos a P) cikk mellett jellemzően a testi és lelki egészséghez való jogra, valamint az egészséges környezethez való jogra figyelemmel folytatta le vizsgálatait, de gyakran hivatkozott a jogállamiságból fakadó jogbiztonság és a tisztességes eljáráshoz való jog követelményére is.

Vannak-e képzési programok a környezetvédelmi feladatokat ellátó tisztviselők, valamint bírák számára.

11. Az eljáró környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek képzését segíti az IMPEL (Környezetvédelmi Jogalkalmazók Nemzetközi Szövetsége) keretében megvalósuló projektek során szerzett tapasztalatcsere és a projekt eredményeinek terjesztése. Az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség a Szövetség alapító tagjaként koordinálja ezen projekteket.

12. Az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese kezdeményezésére a Magyar Közigazgatási Bírák Egyesületével korábban kötött együttműködési megállapodás folytatásaként 2013 októberében került sor az „Uniók

környezetvédelmi alapelvek és hatásuk a joggyakorlatra” című szemináriumra. A meghívott résztvevők között bírók, hatósági és minisztériumi ügyintézők, ügyészek is szerepelnek.

Magyarországon a bírák képzési programjában jelenleg nincsen az Egyezményvel kapcsolatos célirányú képzés.

3. cikk (3) bekezdés (környezeti oktatás, nevelés és környezettudatos gondolkodás kialakítása)

Hogyan kezeli az alap-, közép- és felsőfokú oktatási rendszer a környezetvédelmi kérdéseket? Vannak-e ezzel a kérdéssel foglalkozó intézmények közötti megállapodások?

13. A környezetvédelemért felelős tárca részt vesz a köznevelés, felsőoktatás, szakképzés és a felnőttképzés rendszerébe tartozó nemzetközi és hazai környezeti nevelési programok kialakításában, fejlesztésében, valamint a képzési követelmények és programok meghatározásában.

14. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Vidékfejlesztési Minisztérium – a hazai és a nemzetközi tapasztalatok alapján – fontosnak tartja, hogy az iskolás korosztály sajátos, korcsoportjának megfelelő élményekre és tapasztalatokra építő, azaz tevékenységorientált környezeti és fenntarthatóságra nevelésben részesüljön.

15. A Svájci-Magyar Együttműködési Program keretében az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet 1.187.500 CHF összegű támogatást nyert a környezeti nevelés fejlesztésére. Szakmai megvalósító partnerei az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Vidékfejlesztési Minisztérium, környezeti neveléssel foglalkozó országos civil szervezetek és országos, valamint regionális forrásközpontok.

16. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 77. § (5) alapján az oktatásért felelős miniszter és a környezetvédelemért felelős miniszter közös programok kiadásával, pályázatok kiírásával segíti a környezeti nevelés, oktatás feladatainak végrehajtását és az Erdei Iskola Program, Erdei Óvoda Program, Zöld Óvoda Program, Ökoiskola Program megvalósulását.

17. Az Országgyűlés Fenntartható fejlődés bizottsága 2011 tavaszán szakmai konferenciát tartott ”A fenntarthatóságra nevelés helyzete és jövője Magyarországon” címmel.

18. Az Alapvető Jogok Biztosa 2013 tavaszán gyermekjogi projekt keretében indított vizsgálatot „Környezettudatosság a nemzedékek közötti igazságosság alapja” címmel, melynek keretében azt vizsgálta, hogy a közoktatásra, a nemzeti alaptantervre vonatkozó szabályozásban hogyan jelenik meg a környezeti nevelés, illetve a szabályozás eleget tesz-e a Nemzeti Környezetvédelmi Programban foglalt céloknak. (A jelentés a <http://www.ajbh.hu/documents/10180/111959/201300676.pdf> oldalon olvasható.)

19. A környezetügy felsőoktatási integrációja, a fenntartható fejlődés elősegítése és az ökohatékony innováció erősítése érdekében a környezetvédelemért felelős tárca együttműködési megállapodást kötött a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel. A felek évente áttekintik az aktuális tennivalókat.

20. Magyarországon a köznevelési intézményekben folyó nevelési–oktatási feladatok részét képezi a környezeti nevelés. Ennek elsődleges keretei az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, a Nemzeti Alaptanterv és a Nemzeti Környezetvédelmi Program. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 62. § (1) e pontja alapján a pedagógus kötelessége környezettudatosságra és egészséges életmódra nevelni a gyermekeket, tanulókat. A Nemzeti Alaptantervben több műveltségi terület is foglalkozik a környezetvédelem, fenntarthatóság kérdéseivel.

21. Az alap- és középfokú oktatásban részt vevő fiatalok számára a nem formális és informális tanulás módszereivel, valamint a felnőttek számára az egész életen át tartó tanulás keretében a kulturális intézmények jelentős környezetvédelmi nevelést folytatnak. Módszereik, megközelítési módjuk más mint a formális oktatás keretében történő környezeti nevelés. Az Európai Unió forrásból megvalósuló kulturális fejlesztések szinte mindegyike tartalmaz a környezetvédelemmel kapcsolatos ismeretátadási követelményeket, a résztvevők az olvasáspedagógia, drámapedagógia, a múzeumpedagógia és a közösségi művelődés segítségével sajátíthatják el a legfontosabb ismereteket. Fontos, hogy kulturális intézményeink szinte valamennyi környezetvédelemmel kapcsolatos jeles esemény megszervezésében részt vesznek, programokkal, műsorokkal, foglalkozásokkal várják az érdeklődőket (pl. Föld Napján, Madarak és Fák Napján).

22. A környezeti nevelés kerete az alábbiak:

(a) *Környezeti nevelési hálózatok, programok (alap- és középfokú oktatás)*

- A *Zöld Óvoda Hálózat* kialakításával az iskola-előkészítő nevelés és oktatás szintjén elkezdődik a környezeti nevelés. Az óvodai nevelésben a környezettudatos szemlélet hosszú ideje az érdeklődés középpontjában van. Kialakultak azok az óvodapedagógusi alkotóműhelyek, ahol példamutató eredmények születtek a pedagógiai módszertan vonatkozásában, valamint kialakult az óvodai környezeti nevelés tárgyi eszközrendszere. A környezetvédelemért és az oktatásért felelős tárcák 2006 óta minden évben pályázatot írtak ki a „Zöld Óvoda” cím elnyerésére, 2013 elején már 515 óvoda rendelkezett ezzel a címmel.
- Az *Ökoiskola Magyarországi Hálózat* egy nemzetközi hálózat részeként 2000 márciusa óta működik, az OECD – CERI (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezete – Oktatási Innovációs és Kutatási Központ) ENSI (Iskolai Környezeti Nevelési Kezdeményezések) projekt keretében. A hálózat összefogja, információkkal, továbbképzésekkel, rendezvényekkel segíti azokat az iskolákat, amelyek súlyt fektetnek a fenntartható fejlődés, és különösen ennek környezeti aspektusai oktatására. Az Ökoiskola program Magyarországon 2000 márciusa óta működik az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet (korábban: Országos Közoktatási Intézet) Program és Tantervfejlesztési Központjának koordinálásával, az oktatásért és a környezetvédelemért felelős minisztériumok támogatásával. A két tárca együttműködése alapján 2004 óta évente ír ki pályázatot az OFI az „Ökoiskola” cím elnyerésére, amely minden magyar közoktatási intézmény számára nyitott. 2012-ben lehetőség nyílt az Örökös Ökoiskola cím elnyerésére is. 2013 elején már 416 Ökoiskola és 146 Örökös Ökoiskola működött az országban. Összesen tehát 562 intézmény rendelkezett ilyen címmel.
- Az *Erdei Iskola Program* biztosítja a nevelési évben, illetve a szorgalmi időben megvalósuló, a környezethez illeszkedő többnapos nevelési, tanulási lehetőséget. Az erdei óvoda, iskola szolgáltatók az ország egész területén biztosítanak megfelelő

helyszínt az erdei óvodai–, iskolai programok megvalósítására. A tanítás tartalmilag és módszereiben egyaránt szorosan kapcsolódik a választott helyszín természeti környezetéhez. Jelenleg 99 minősített erdei iskolát tart nyilván a Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége. A 10 nemzeti park igazgatóság (NPI) 19 helyszínen működtet erdei iskolát. Erdei iskolát helyi és térségi önkormányzatok, erdészetek, civil szervezetek és vállalkozások is működtetnek.

Szintén a program részeként működnek az erdészeti erdei iskolák, vagyis az erdőgazdálkodók által fenntartott ún. erdőpedagógiai foglalkozásokat biztosító szolgáltató helyek. Az erdészeti erdei iskolákban folyó környezeti nevelési jellegű foglalkozásokon elsődlegesen az erdő és az erdőgazdálkodás objektivitásra törekvő, több nézőpontból történő bemutatása történik. A foglalkozások hitelességét elsődlegesen az adja, hogy az erdőt és az erdőgazdálkodást a saját üzemi területén és tevékenységén keresztül maga az erdőgazdálkodó mutatja be. Jelenleg közel ötven ilyen szolgáltatói egység működik az ország területén. Az erdőpedagógiai jellegű szolgáltatás hangsúlyozása, valamint a szolgáltatás minőségi garanciáinak jelzésére az Országos Erdészeti Egyesület a vidékfejlesztésért felelős minisztérium szakmai védnöksége alatt saját minősítési rendszert működtet.

- A *GLOBE Környezeti Nevelési Programhoz* Magyarország 1999-ben csatlakozott. Jelenleg 29 középiskola vesz részt a folyamatos nemzetközi munkában. A világ 110 országának 18 ezer GLOBE iskolája közül, a nemzetközi lista első 12 helyezettje között hat magyar középiskola is szerepel. A program fenntartására az oktatásért felelős minisztérium anyagi és a környezetvédelemért felelős minisztérium szakmai támogatásával évente pályázati úton támogatást kapnak a programban résztvevő iskolák. A pályázat lebonyolítója a GLOBE program Országos Bázisiskolája. A program megvalósulását az oktatásért felelős ágazat anyagi támogatásával a GLOBE program országos koordinátora segíti.
- A *BISEL program* célja, az ún. Nemzetközi Hálózatú Országos Program végrehajtása: vízminőség biológiai vizsgálatához szakmai anyagok, eszközök és módszer biztosítása. Az oktatásért és a környezetvédelemért felelős minisztériumok közös feladata a honlapkarbantartás, az internetes verseny és a nyári tábor, valamint a tanári továbbképzés szervezése.
- A környezetvédelemért felelős tárca célkitűzése továbbá a környezeti és természeti irányú *tehetség gondozás, tanulmányi versenyek, vetélkedők* szakmai tartalmának fejlesztése, szakmai szempontok érvényesítése, a versenyek tematikájának, feladatsorainak összeállítása, a tárcaképviselő biztosítása. Az országosan meghirdetett tanulmányi versenyeken, mint pl.: Kaán Károly Természet- és Környezetismereti Versenyen, Bugát Pál Országos Középiskolai Természetismereti Vetélkedőn, Kitaibel Pál Országos Biológiai és Környezetvédelmi Tanulmányi Versenyen, Magyar Természettudományi Társulat versenyein több ezer diák, 1000 tanár vett részt. A Sajo Károly Kárpát-medencei Környezetvédelmi Csapatverseny a magyar nyelvű iskolák versenye.
- Minden évben a szakképző intézmények vezetői és munkatársai számára környezetvédelmi továbbképzési konferencia megszervezésére kerül sor a Nemzeti Munkaügyi Hivatal által

(b) *A környezetvédelmi és vízügyi szakképzés*

(c) *Környezetvédelem a felsőoktatásban*

- A felsőoktatáson belül a környezetvédelem megjelenésének szabályait a 39/2012. (XI. 21.) EMMI rendelet határozza meg.

- A III. Nemzeti Környezetvédelmi Program (III.NKP) a felsőoktatás területén kilenc célkitűzést fogalmazott meg.
- Az agrár, a műszaki és a természettudományi képzési terület alap- és mesterképzési szakjaiban megjelentek a szakoknak megfelelő szakmai tartalommal a környezetvédelmi és környezet-tudatossági szempontok. A TÁMOP 4.1.2./A „Tananyagfejlesztés és tartalomfejlesztés különös tekintettel a matematikai, természettudományi, műszaki és informatikai (MTMI) képzésekre” című pályázat céljai között szerepelt a szakok fenntartható fejlődéssel, társadalmi felelősségvállalással, éghajlatváltozással kapcsolatos tartalomfejlesztése is. A TÁMOP 4.1.2./C „Képzők képzése, különös tekintettel a matematikai, természettudományi, műszaki és informatikai (MTMI), képzésekre és azok fejlesztésére” című pályázat keretében 1,1 Mrd Ft állt rendelkezésre. A pályázat céljai között szerepelt az egyetemi-főiskolai oktatók, valamint a vezetők képzésének biztosítása a fenntartható fejlődéssel, társadalmi felelősségvállalással, éghajlatváltozással kapcsolatos területeken.
- 2009-ben a végzettek száma az alapképzésben és főiskolai képzésben együtt a (ISCED) képzési területek szerint) természettudományok képzési területen 33 fő, informatika képzési területen 1800 fő, műszaki tudományok képzési területen 2601 fő, a mezőgazdaság és állategészségügy területén 672 fő volt. A nemzetközi törekvésekkel összhangban változott a felsőoktatási felvételi létszámkeret, így 2009-ben mintegy 1500 fővel nőtt a műszaki területeken, 1000 fővel a természettudományi és informatikai területen felvett hallgatói létszám.
- 2012 áprilisában zajlott le a XIII. Országos Felsőoktatási Környezettudományi Diákkonferencia, amelyen 23 szekcióban 189 előadás került ismertetésre (2006-ban 254, 2008-ban 270, 2010-ben 306 pályaművet adtak be a hallgatók). A „Művészetek és a környezet” című önálló szekció keretében képzőművészeti alkotások kerültek bemutatásra nyilvános kiállításon.
- A felsőoktatási intézmények finanszírozásánál alkalmazható, egységes és összehasonlítható, minőségi teljesítmény-követelményekre kidolgozott javaslatunk mutatói között szerepel a környezeti felelősség a szakképzésnél, az oktatásnál és a saját gyakorlatnál érvényesülő adatokkal mérve.

Vannak-e a környezetvédelmi igazgatás által lebonyolított környezetvédelmi szemléletformáló, felvilágosító kampányok?

23. A beszámolási időszakban az alábbi kampányokra került sor:

- „Te Szedd – Önkéntesen a tiszta Magyarországért” A 2011-ben indult célja, hogy egyetlen nap leforgása alatt a lehető legtöbb szeméttől megtisztítsuk az egész országot. A magyar kormányzat (Vidékfejlesztési Minisztérium és Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium) civil szervezetek összefogásával 2011. május 21-én szervezte a nagyszabású hulladékgyűjtési akciót. A 2012. évi sikeres rendezvényt követően 2013. szeptember 14-én ismét megrendezésre került országos szinten. Célja a lakosság összefogása a tiszta környezetért.
- *"Múltunk és jövőnk a víz"* környezetvédelmi szemléletformálási kampány, amelynek célja a fenntartható életmód és az ehhez kapcsolódó viselkedésminták elterjesztése a magyar lakosság széles körében. A kampány központi felülete a vizkviz.eu honlap, melyen e-tananyagok, online játékok és ismeretterjesztő filmek várják a 14-20 éves korosztályt és minden érdeklődőt. A kampány a fiatalok vízzel kapcsolatos tudásának, tudatos fogyasztásának, viselkedésének fejlesztésére fókuszál, amely érinti a

mindennapi élet területét (háztartás, bevásárlás, fogyasztási szokások), a víz útját az otthonunkig. Emellett célja a hazai természeti és felhasználói vízbázisok értékeinek bemutatása, megszerettetése, a megóvásukhoz szükséges társadalmi attitűd bemutatása, erősítése.

- Az Európai Bizottság, a Külügyminisztérium és az Európai Parlament kezdeményezésére 2009 első felében megvalósult Kapcsold ki! program folytatása volt 2011-ben a féléves, országos méretű *Kapcsold Ki! II.* kampány, melynek célja, hogy tegyünk együtt környezetünk megóvásáért, védjük élőhelyünket és takarékoskodjunk az energiával. A szemléletformáló projekt a Klímanagykövetek mellett a helyi önkormányzatok partnerségére is épített, rajtuk, mint multiplikátorokon keresztül kívánta elérni a magyar lakosságot, de bevonásra kerültek civil szervezetek, könyvtárak, Europe Direct pontok is. Az energiatakarékosságra, a környezettudatos szemléletre ösztönző kampány kiemelt programjai között szerepelt a közsférában dolgozók körében meghirdetésre került önkormányzati online verseny és a "Legzöldebb önkormányzat" elnevezésű akció is. Emellett elindult a "Loyalty" (elkötelezettség) mozgalom, melyben környezetbarát táblákat és matricákat kaptak a kampány résztvevői (például önkormányzatok, civil- és zöldszervezetek) annak hirdetésére, hogy az intézmény munkatársai, tagjai, elkötelezettek a környezetvédelem és energiatakarékosság mellett. A kampány az általános iskolások között meghirdetett rajzpályázat révén a gyerekeket is megszólította. A nyertes művekből nyomdai plakátok készültek. A felnőttek a Facebook, Twitter és IWIW közösségi oldalakra tölthették fel az általuk készített fényképeket, kisfilmeket melyben megmutathatták, hogy mit tettek környezetük megóvása érdekében.
- Az Új Széchenyi Terv keretében EU és kormányzati források felhasználásával valósult meg a KEOP 6.1.0 és a 6.2.0 Fenntartható Életmód és Fogyasztás konstrukciók, melyek célja volt megfelelő tájékoztatás nyújtása, ismeretek átadása, környezettudatosság, környezetkultúra fejlesztése (szemléletformálás), fenntartható viselkedésminták elterjesztése. 2008-tól 2012 októberéig összesen 796 projekt (408 kampány és 388 mintaprojekt) keretében közel 12 milliárd forintnyi támogatási forrás került felhasználásra.
- *Magyar Nemzeti Parkok Hete* – a Nemzetközi Nemzeti Parkok Hete mintájára kerül megszervezésre, 2013-ban immáron 7. alkalommal. Nemzeti parkjaink június 7-16. között az ország több pontján változatos programokkal, túrákkal várták a természeti élmények iránt érdeklődőket. A rendezvény központi nyitóhétvégéjén, június 7-9-én Debrecenben és a Hortobágyi Nemzeti Parkban voltak izgalmas programok.
- „*Bringázz a munkába*”, „*Bringázz a suliba*”, *Kerékpárosbarát Munkahely* és a *Kerékpárosbarát Település*. A Magyar Kerékpáros klub szervezésében, a Nemzeti Környezetügyi Intézet közreműködésével és a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, mint a kampány kezdeményezője és védjegyjogtulajosa jogosultja hozzájárulásával valósult meg a Kerékpáros Magyarország Program keretén belül. Célja a nem motorizált közlekedés, elsősorban a kerékpáros közlekedési mód népszerűsítése (nagyszerű Bringás reggeli).
- *A kisméretű aeroszol részecske (PM10) csökkentés ágazatközi intézkedési programja keretében* a NeKI előadások megtartásával körülbelül kettőszázötven óvodás és iskoláskorú gyermeket szólított meg, felhívta figyelmüket a nem motorizált közlekedés előnyeire és a helyes közlekedési eszköz tudatos megválasztására. A felnőtt korosztályból körülbelül ötszázán halhatták az előadásokat.
- érdekességekkel várták a betérő látogatókat, akiknek száma az utolsó két évben közel 1000-1000 fő volt.

- 2012-ben részt vettünk a *Tudományok Hídja* rendezvényen a Lánchíd pesti hídfőjénél. Kiállításátrunkban folyamatos filmvetítés, a HAWK munkaállomás és egy meteorológiai mérőállomás működése került bemutatásra - nagy látogatottságot élvezve.
- 2013-ban az OMSZ honlapján bevezetésre került az un. MET-ÉSZ rendszer, ahol bárki feltöltheti, megoszthatja időjárési megfigyeléseit, érdekes fotóit.
- *Múzeumok éjszakája* - A Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum immár 8. éve vesz részt az országos programsorozatban. Idén 18-24 óra között várta a közönséget állandó kiállítása mellett a folyószabályozások korának élő szereplős (living history) megidézésével és a Hídember című film szabadtéri vetítésével. A rendezvény keretében 776 fő látogatta meg a múzeumot. *A Múzeumok éjszakája* – állomása volt az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ). Félóránként indított csoportoknak szerveztek az OMSZ-ot bemutató sorozatot, mely az elmúlt évben az ismeretterjesztő előadáson, múzeum-látogatáson, a stúdió bemutatásán és egy munkaállomás megtekintésén túl olyan további, szakemberek által bemutatott tartalmakkal bővült, mint éghajlatváltozás és éghajlati modellezés, az üvegházgázokkal kapcsolatos tevékenység, az időjárás-előrejelzés, a honlap és a METÉSZ-rendszer. 2008-ban 14, 2009-ben 19, 2010-ben 16 darab 2011-ben és 2012-ben 17, 2013-ban 18 30-40 fős csoport ismerhette meg az OMSZ munkáját.
- *Víz Világnapi rendezvények* – a Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeumban 2013. március 18-án 318 óvodást, március 22-én pedig 507 kisiskolás diákot fogadtak a Víz Világnapja alkalmából szervezett egész napos rendezvényen. A Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum a VM Vízügyi Helyettes Államtitkársága megbízásából 4 különböző témakörben hirdetett alkotópályázatot a Víz Világnapja alkalmából az általános és középiskolás korosztály számára.
- *Nemzetközi Duna Nap* – a VM vízügyi Helyettes Államtitkársága által szervezett közönségprogramon a Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum is részt vett, a Gyereksziget rendezvény keretében fogadta a látogatókat 2013 júniusában.
- Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum a tanév ideje alatt folyamatosan fogadja a múzeumba érkező óvodás és iskolás csoportokat, számukra tárlatvezetéseket és közel 50 -féle különböző múzeumpedagógiai, környezeti nevelési programot kínál. Több iskolával együttműködési megállapodást is kötött a múzeum, ezek a diákok rendszeresen járnak a múzeumi foglalkozásokra. A nyári szünetben 2x1 hetes Természetjáró tábor szerveztek. A Múzeum munkatársai a Múltunk és jövőnk a víz kampány keretében 6 e-learning tananyagot és 3 oktató célú online játékot dolgoztak ki.
- Az OTH minden évben a természetes fürdőszézon kezdetén sajtóközleményt ad ki a természetes fürdővizek minőségéről, és a természetes vizekben való fürdőzés kockázatairól. Emellett tájékoztatja a sajtót és a lakosságot minden felmerülő, hatáskörébe tartozó környezeti esemény kapcsán (pl. árvíz).

Vannak-e újságírókat célzó, kapacitásnövelő tevékenységek, és amennyiben igen, mely intézmény vagy szervezet valósítja meg azokat?

24. Az újságírók megkeresése és a környezetvédelemért felelős tárca tevékenységével kapcsolatos írások generálása a minisztérium feladata. Az elmúlt években számos, a környezeti neveléssel kapcsolatos írás jelent meg az írott és elektronikus sajtóorgánumban, illetve a televízióban és rádióban. Külön hangsúlyt kapott az Ökoiskola és Zöld Óvoda

Program, a Zöld Kréta rajzpályázat, és roadshow. Ugyancsak a minisztérium feladatai közé tartozott a Zöld Forrás pályázattal kapcsolatos minél nagyobb számú megjelenés elősegítése.

25. A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács és a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa által létrehozott Társadalmi Tudatosság munkabizottság a Magyar Újságírók Szövetségével együttműködve média klubbot hozott létre, melynek három tematikus összejövetelét 2010-ben tartották.

26. Az OMSZ a honlapján (és a Facebook oldalán) ismeret-tár címen bevezetést nyújt a meteorológiai alapismeretekbe. Emellett friss tanulmányok, ismeretterjesztő cikkek is olvashatók és tudományos kisfilmek is láthatók az oldalon, valamint online megismerkedhetnek az OMSZ múzeumával. Ezen túlmenően számos sajtótájékoztatót tartottunk a veszélyes időjárásról és levegőkörnyezeti jelenségekről. Évente május elején UV sajtótájékoztató kerül megrendezésre az OMSZ-ban, felhívva a figyelmet a napsugárzás veszélyeire. 2011-ben a kistérségi veszélyjelző rendszer bevezetését szintén sajtótájékoztató előzte meg.

Részt vesznek-e a környezetvédelmi civil szervezetek a környezetvédelmi oktatásban, nevelésben és szemléletformálásban?

27. A nem-kormányzati szervezetek komoly szerepet töltenek be a magyar környezeti nevelésben. A legtöbb környezet- és természetvédelemmel foglalkozó civil szervezet végez – részben - a céljainak eléréséhez szükséges oktató-nevelő, szemléletformáló tevékenységet. Tevékenységük egyaránt jelen van a formális, informális és nem formális tanulási színtereken (oktatócsoportok készítése, terjesztése, tanártoábbképzések, oktatóközpontok működtetése, táborok szervezése, kiadványok készítése, sajtókampányok, saját rendezvények, illetve nagyobb rendezvényeken, fesztiválokon zöld programok tartása).

Ezen túlmenően vannak kifejezetten környezeti nevelési célok megvalósítására létrejött szervezetek, mint például a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület (MKNE), a Természet és Környezetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége (KOKOSZ), a Természet és Környezetvédő Tanárok Egyesülete (TKTE) vagy az Erdei Iskola Egyesület (EIE). Ezen szervezetek önkéntes munkája hozta létre az erdei iskola mozgalmat, mely alapjául szolgált a kormányzati országos Erdei Iskola Programoknak. Folyamatosan továbbképzéseket tartottak többek között az iskolazöldítési program keretében, 2005 óta minden évben kiosztották az egyetlen, kifejezetten környezeti nevelési célú Lehoczky János díjat, és országos rendezvényeket szerveznek.

28. A programok támogatása részben környezetvédelemért felelős tárca által kiírt pályázati forrásokból illetve más pályázati forrásokból, illetve önkéntes munkából tevődik össze; a minisztérium a „Zöld forrás” pályázat évenkénti meghirdetésével támogatja a civil szervezeteket. A pályázat programjain belül jelentős a környezeti nevelést, szemléletformálást végzők aránya. Ezen felül a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) pályázatai és 2008-tól a Svájci Hozzájárulás pályázat meghirdetése újabb lehetőséget teremtett civil szervezetek támogatására. 2008 óta az Európai Regionális Fejlesztési Alapból a „Fenntartható életmód és fogyasztási szokások” című pályázaton (KEOP-6.1.0 és 6.2.0 konstrukciókon) keresztül 2012 végéig 796 projekt indult, közel 12 milliárd Ft támogatással. Ezek a 90-100%-os támogatási rátájú projektek a teljes magyar lakosságot elérték és elérik. A KEOP projektek kedvezményezettjei, illetve szakmai teljesítői számos esetben civil szervezetek.

3. cikk (4) bekezdés (környezetvédelmi szervezetek elismerése és támogatása)

Mennyire bonyolult a civil szervezetek bejegyzése?

29. Magyarországon egyszerű a civil szervezet alapítására vonatkozó szabályozás. A részletszabályokról az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Civil törvény), az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (Cnytv.) valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) rendelkezik. A civil szervezetet - a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló törvény rendelkezései szerint eljárva - a törvényszék veszi nyilvántartásba. Az egyesülési jog gyakorlása nem sértheti az Alaptörvény C) cikk (2) bekezdését, nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével.

A Ptk 61§ (3) bekezdése értelmében társadalmi szervezet alapításához szükséges, hogy legalább tíz alapító tag a szervezet megalakítását kimondja, alapszabályát megállapítsa, ügyintéző és képviseleti szerveit megválassza és Magyarországon székhellyel rendelkezzen.

A civil szervezet megalakulását követően kérni kell annak bírósági nyilvántartásba vételét. A civil szervezet nyilvántartásba vétele nem tagadható meg, ha alapítói a törvényben előírt feltételeknek eleget tettek. A civil szervezet a székhelye szerint illetékes megyei törvényszék, illetőleg a Fővárosi Törvényszék nyilvántartásba vételével jön létre.

A kérelemnek tartalmaznia kell az eljáró bíróság megjelölését, a kérelmező nevét, lakóhelyét, a szervezet nevét, székhelyét, képviselőjének nevét, lakóhelyét, illetve a képviseleti jog terjedelmét és gyakorlásának módját, a szervezet célját, valamint a cél szerinti besorolását, továbbá a létesítő okirat keltét illetve a szervezet típusát.

Főszabály szerint a kérelemhez az alábbi okiratokat kell csatolni:

- a civil szervezet létesítő okirata
- a székhelyhasználat jogcímét igazoló okirat másolata.

A civil szervezet nyilvántartásba vételi eljárása illetékmentes.

Van-e kialakult gyakorlata a civil szervezeteknek a környezetvédelmi döntéshozatali mechanizmusokban való bevonására?

30. Magyarországon a Kvt. hatályba lépése óta a környezetvédelmi civil szervezetek többféle képviseleti jogosultsággal rendelkeznek formális döntéshozó, illetve konzultatív testületekben.

A Környezet- és Természetvédő Szervezetek Országos Találkozója minden évben tagokat delegált a kormányzati szervezetek munkabizottságaiba, amelyek bevonják a civileket a bizottságok döntés-előkészítő munkáiba. Mivel a küldöttek mandátuma változóan 1-3 év, így évente 40-60 bizottsági képviseletről döntenek.

Az Országos Találkozók közti időszakban úgynevezett Koordinációs Tanács működik, rendszeres találkozókkal. Szükség esetén a Koordinációs Tanács révén rövid úton is be lehet vonni a civil szervezeteket a döntéskészítő és döntéshozatali folyamatokba.

A jogszabályok előkészítése törvény szerint nyilvános egyeztetéssel történik, a nyilvános egyeztetésekre általában néhány nap áll rendelkezésre, és az az előterjesztő által szervezett írásos egyeztetést jelenti, mely a www.kormany.hu felszínen zajlik.

Civil részvétellel működő testületek (a teljesség igénye nélkül):

- *Országos Környezetvédelmi Tanács:* (OKT) a kormány javaslattevő, tanácsadó, véleményező szerve a környezetvédelmet érintő kérdésekben. Az OKT széleskörű jogosítványokkal bír a jogszabálytervezetek és koncepciók, a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek vagy programok tervezetének véleményezésével kapcsolatban, egyes kérdésekben javaslatot tehet a kormány számára stb. Az OKT 21 választott (delegált) tagja közül egyenlő arányban vesznek részt a környezetvédelmi társadalmi szervezetek, a szakmai és gazdasági érdekképviselői szervezetek (az általuk meghatározott módon választott) és a tudományos élet képviselői.
- *Géntechnológiai eljárásokat véleményező bizottság:* a genetikailag módosított szervezetek engedélyezésének fő véleményező szervében a környezetvédelmi céllal létrejött civil szervezetek közösen négy képviselővel vesznek részt. A testület 17 fővel működik.
- *Kémiai biztonságot koordináló tárcaközi bizottság:* a kémiai biztonság irányításának koordinálása, részfeladatainak áttekinthetősége, az egységes és hatékony döntéshozatal céljából tárcaközi bizottság működik, amely kidolgozza a kémiai biztonság nemzeti politikáját és programját, amely egyúttal koordinálja a nemzeti kémiai biztonsági program végrehajtását. A tárcaközi bizottság javaslattevői, valamint véleményezési joggal részt vesz bármely, a kémiai biztonságot érintő jogszabály, illetőleg hatósági intézkedés előkészítésében, felülvizsgálatában. A bizottság munkájában a környezetvédelmi, vegyipari termékek gyártása terén működő, valamint tudományos feladatkörű civil szervezetek a kémiai biztonság területén működő tárcaközi bizottság működésének részletes szabályairól szóló 188/2000. (XI. 8.) Korm. rendeletben meghatározott módon és létszámban vesznek részt
- *Környezetbarát Termék Értékelő és Minősítő Bizottság* a környezetbarát védjegy használati jogának megszerzéséhez teljesítendő környezetvédelmi és egyéb követelményeket (minősítési feltételeket) az adott termékcsoporthoz vonatkozó minősítési feltételrendszer tartalmazza. Ezeket a minősítési feltételeket az Értékelő és Minősítő Bizottság határozza meg, és legalább 5 évenként felülvizsgálja. A bizottságban részt vesznek a környezetvédelmi, fogyasztóvédelmi civil szervezetek, a gazdasági, kereskedelmi és kamarai érdekképviselők képviselői is 1-1 fővel. A bizottság az EU öko címké rendszerében általános konzultációs fórumként is működik.
- *EMAS Kerekasztal:* az EMAS-ban nyilvántartott szervezetek kezdeményezésére 2007-ben létrehozott és rendszeresen ülésező fórum. Valamennyi EMAS-ban érdekelt fél, így az EMAS-szervezetek, az EMAS-hitelesítők, a tanácsadó szervezetek, az akkreditáló hatóság, az illetékes testület, és a környezetvédelemért felelős minisztérium részvételével működik. Célja, hogy a résztvevők folyamatos információs és tájékoztató fórumaként szolgáljon a rendszer fejlesztési és működési kérdéseinek megvitatására és közösen elfogadott megoldások kialakítására.
- *Munkabizottságok a környezetvédelmi támogatások elosztására:* a vízügyi fejezeti kezelésű előirányzatok kezelésének és felhasználásának szabályairól szóló 48/2013. (VI. 7.) VM rendelet értelmében a benyújtott pályázatokról való döntésben a minisztert Bíráló Bizottság segíti, amely javaslatot tesz a miniszternek.
- *Országos Területfejlesztési Tanács:* az Országos Területfejlesztési Tanács közreműködik a területfejlesztéssel és a területrendezéssel kapcsolatos kormányzati feladatok ellátásában, e körben közreműködik, javaslatot tesz, egyes környezetet érintő területfejlesztési és területrendezési kérdésekben. A Tanács munkájában tanácskozási joggal rendelkező tagként vesz részt az országos környezetvédelmi és természetvédelmi szervezetek egy-egy állandó képviselője.

- *Aarhusi Munkabizottság*: a környezetvédelemért felelős tárca 2005-ben hozta létre az Aarhusi Egyezmény hazai végrehajtásának nyomán követésére, amelyben részt vesznek a zöld szervezetek Országos Találkozója által delegált környezetvédelmi civil szervezetek képviselői is.
- *Országos Erdő Tanács*: az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (Evt) hozta létre. A 1378/2013. (VI. 27.) Kormányhatározat szabályozta újra a szervezet működését. Tagjai: a vidékfejlesztésért felelős miniszter irányítása alá tartozó, az erdők ügyében feladatkörrel rendelkező kormányzati szervek, az erdőtulajdonosok, erdőgazdálkodók érdekképviseleti szervei, tudományos intézmények, illetve környezet- és természetvédő, természetjáró, turisztikai, ismeretterjesztő civil szervezetek képviselői. A Tanács véleményt nyilvánít az erdő védelméről és a fenntartható erdőgazdálkodást érintő jogszabálytervezetekről; az erdőgazdálkodás gazdasági, szabályozási, valamint fejlesztési irányelveiről; az erdők vagyonkezelésével összefüggő kérdésekről. Javaslatot tehet az erdők védelmével, gyarapításával, a fenntartható gazdálkodással kapcsolatos tudományos kutatásokkal, az erdészeti képzéssel, továbbá az erdők védelmével, fenntartásával és kezelésével, valamint az ezekre vonatkozó pénzügyi források felhasználásával kapcsolatban.
- *Az európai uniós források felhasználása során*: az európai uniós források felhasználási célterületeit meghatározandó Operatív Programok kerültek kidolgozásra, melyek végrehajtását monitoring bizottságok követik nyomon. A monitoring bizottságokba tagot delegál legalább egy környezetvédelmi civil szervezet. A beérkezett pályázatokra döntési javaslatot tevő testületek, a Bíráló Bizottságok szavazati joggal rendelkező tagjai közül legalább egy fő nem kormányzati szakmai szervezet által delegált független külső szakértő. A 2007–2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet 9. § (3) f) pontja értelmében az operatív programok monitoring bizottságaiba a társadalmi, a gazdasági, a civil és a szakmai szervezetek tagot delegálnak.
- *A vízügy területén*: a vízgazdálkodás országos és részterületeit érintő vízgyűjtő-gazdálkodási tervezésének szakmai és tudományos megalapozottsága, valamint a társadalmi részvétel biztosítása érdekében Területi Vízgazdálkodási Tanácsok (TVT), Részvízgyűjtő Vízgazdálkodási Tanácsok (RVT) és Országos Vízgazdálkodási Tanács (OVT) működnek. Az OVT 2009. május 19-én alakult meg, mint a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezéshez kapcsolódó társadalmi egyeztetés legmagasabb szintű fóruma. Az OVT működésével kapcsolatos dokumentumok a www.vizeink.hu honlapon elérhetők.
A Területi Vízgazdálkodási Közfeladatok Ellátása Munkacsoport az egységes vízügyi irányítás és a hangsúlyosabb állami szerepvállalás miatt a területi vízgazdálkodási feladatok, és az azt ellátó intézményrendszer felülvizsgálata céljából alakult 2010. október 5-én a kormányzat és a területi vízgazdálkodás szereplőiből. A Munkacsoport javaslatokat fogalmaz meg a közcélú vízrendszerek, a vízgyűjtők vízi létesítmény rendszerének hatékonyabb működtetésére vonatkozó stratégia és koncepció kidolgozásához.
- *Víz és Egészség Szakbizottság*: A határokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelméről és használatáról szóló ENSZ EGB Egyezményhez kapcsolódó Víz és Egészség Jegyzőkönyv kiemelt feladatai közé tartozik a nyilvánosság bevonása a vízzel és egészséggel kapcsolatos döntési folyamatokba. A hazai implementációért felelős Víz és Egészség Szakbizottság tevékenysége mind a kapcsolódó nemzeti célok kijelölése, mind azok végrehajtása, és az előrehaladás értékelése terén az érintett civil (elsősorban szakmai) szervezetek bevonásával zajlik.

A 2013 májusában elkészített Nemzeti előrehaladási jelentés a Víz és Egészség jegyzőkönyv végrehajtásáról az érdekelt civil szervezetek (elsősorban szakmai egyesületek) aktív részvételével jött létre.

- Az *Aarhusi Egyezmény nukleáris ügyekben történő alkalmazásával kapcsolatban Kerekasztal* működik civil szervezetek bevonásával.

Biztosít a kormányzat anyagi támogatást a környezetvédelmi civil szervezetek részére?

31. A környezetvédelmi civil szervezetek pénzügyi állami támogatása több forrásból történik. A szervezetek pályázhatnak a fejezeti kezelésű előirányzatok kezelésének és felhasználásának szabályairól szóló 48/2013. (VI. 7.) VM rendeletben meghatározottak szerint. A környezetvédelmi és vízügyi előirányzatok között önálló területként szerepel a civil szervezetek támogatása.

32. A környezetvédelemért felelős minisztérium évente „Zöld forrás” néven pályázatot hirdet környezet- és természetvédelmi céllal létrejött civil szervezetek számára környezet és természetvédelmi célú programjaik támogatására. A pályázati keret összege:

- 2008-ban 200 millió Ft (kb. 800.000 EUR),
- 2009-ben 150 millió Ft (kb. 600.000 EUR),
- 2010-ben 120 millió Ft (kb. 480.000 EUR).
- 2011-ben 116,6 millió Ft
- 2012-ben 85 millió Ft
- 2013-ban 70 millió Ft

33. Magyarország 2007 és 2013 között 22,4 milliárd eurós európai uniós támogatásban részesül, melynek felhasználási kereteit az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) (ill. annak a helyébe lépett 6 kitörési pontot tartalmazó Új Széchenyi Terv) határozza meg. Külön pont foglalkozik a zöldgazdaság-fejlesztés ügyeivel, ugyanakkor több más kitörési pont is érinti a környezetvédelmi kérdéseket.

A Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) keretében a nonprofit szervezetek, így a környezetvédelmi civil szervezetek is az alábbi témákban kaphatnak támogatást:

- KEOP 6 – Fenntartható életmód és fogyasztás prioritás keretében
  - Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek-KEOP-6.2.0/A és KEOP-6.2.0/B Keretösszeg (2011-2013-ig évente): 1.630.000.000 Ft („A” komponens: 500.000.000 Ft, „B” komponens: 1.130.000.000 Ft)

A Regionális Operatív Programokban

- Észak-alföldi Operatív Program (ÉAOP) 5.1.3. a régiós civil szervezetek infrastrukturális feltételeinek fejlesztése című konstrukció keretében a meghirdethető keretösszeg a.2011-13 közötti időszakra 840 millió Ft.
- Dél-alföldi Operatív Program (DAOP) 5.1.3. A régió lakosságának egészségtudatos életmódját támogató civil szervezetek infrastrukturális feltételeinek fejlesztése című konstrukció keretében 2011-2013 közötti időszakra meghirdetett keretösszeg 456 millió Ft.
- A Közép-dunántúli Operatív Program (KDOP) keretében: 4.1.1/F Környezetfejlesztési akciók a fenntartható településekért című konstrukció keretében került pályázati felhívás meghirdetésre a 2011-13. közötti időszakra 500 millió Ft keretösszeggel.

- A Nyugat – dunántúli Operatív Program (NyDOP) keretében 4.1.1/D Környezetfejlesztési akciók a fenntartható településekért című konstrukció keretében került pályázati felhívás meghirdetésre 2011-13. közötti időszakra 250 millió Ft keretösszeggel.
- A Dél-dunántúli Operatív Program (DDOP) keretében 3.1.3. F Regionális civil szervezetek infrastrukturális feltételeinek fejlesztése című konstrukció keretében került pályázati felhívás meghirdetésre 2011-13. közötti időszakra 200 millió Ft keretösszeggel.
- A Közép-magyarországi Operatív Program (KMOP) keretében a 2011-13 közötti időszakban kapcsolódó pályázat nem került kiírásra.
- Észak-magyarországi Operatív Program (ÉMOP) keretében a 3.3.1. Civil szervezetek infrastrukturális fejlesztése című konstrukcióban 2011-13 közötti időszakra 690 millió Ft került meghirdetésre pályázati felhívás.

A Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) keretében a nonprofit szervezetek, így a környezetvédelmi civil szervezetek is az alábbi témában kaphattak támogatást, melyek a környezetvédelmi szemléletformálási tevékenységhez közvetve vagy közvetlenül kapcsolható.

- TÁMOP 5.5.2. Az önkéntesség elterjesztése – az önkéntes tevékenységek erősítését, a civil szervezetek kapacitásának növelését célzó pályázat a Közép-magyarországi Régióban 90 millió Ft keretösszeggel 2011-ben, a meghirdetéskor.

3. cikk (7) bekezdés (társadalmi részvétel elősegítése a nemzetközi döntéshozatali eljárásokban)

34. Magyarország támogatja az Egyezmény keretében a nemzetközi döntéshozatali eljárások nyitottabbá tételére irányuló kezdeményezéseket.

Van-e kialakult gyakorlata a civil szervezetek állami delegációkban való vagy a kormányzati álláspontok kialakításában való bevonásának?

35. Az Aarhusi Munkabizottság, szükség szerint megtárgyalja az Egyezménnyel kapcsolatos nemzetközi eseményeken való részvételt is.

36. A legfontosabb nemzetközi eseményekre való felkészülés során a környezetvédelemért felelős tárca számos esetben egyeztetett álláspontot a civil szervezetekkel is. Ugyanakkor civil szervezetek nemzetközi delegációkba való bevonására, valamint az egyes nemzetközi eseményeken képviselt álláspont civil szervezetekkel való egyeztetésére nézve nincsen egységes szabályozás vagy gyakorlat.

3. cikk (8) bekezdés (az Egyezmény szerinti jogokat gyakorló személyekkel szembeni hatósági fellépés tilalma)

37. A magyar közigazgatási hatósági rendszerben a Ket. biztosítja az ügyfelek megfelelő védelmét. Ez garantálja számukra a törvény előtti egyenlőséget; az ügyintézés során az indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás, valamint az ügyfelek jogainak csorbítását eredményező megkülönböztetés, korlátozás és kizárás tilalmát; a tisztességes ügyintézéshez, a határidőben hozott döntéshez és a jogorvoslathoz való jogot.

A Ket. külön tekintettel van a korlátozottan cselekvőképesek, cselekvőképtelenek jogainak védelmére is. Emellett a Ket. 1. § (2) bekezdése alapelveként határozza meg, hogy a hatóság a hatáskörének gyakorlásával nem élhet vissza, hatásköre gyakorlása során a szakszerűség, az

egyszerűség és az ügyféllel való együttműködés követelményeinek megfelelően köteles eljárni. A Ket. 4. § (2) bekezdése továbbá utal arra is, hogy a hatóság nem jogszabályszerű eljárásával okozott kár kártérítési igényt alapoz meg a magyar jogrendszerben.

38. A Ket. által a közigazgatási hatósági ügyekben általános jelleggel biztosított ügyféli jogokon túl a közigazgatási hatósági eljáráson kívül is biztosít bárki számára lehetőséget panasz, illetve közérdekű bejelentés megtételére a tárgykörben eljárásra jogosult szervnél. A panasz a más eljárás hatálya alá nem tartozó egyéni jog- vagy érdeksérelem során, a közérdekű bejelentés pedig egy közösség vagy az egész társadalom helyzetét érintő körülmény kapcsán biztosít érdekérvényesítési lehetőséget. Az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény 143. § (2) bekezdés értelmében a panaszost, illetve a bejelentőt a panasz, illetve a bejelentés megtétele miatt nem érheti hátrány.

Alkalmazásra kerültek-e a jó hírnév/becsület védelmével kapcsolatos jogszabályok a környezetvédelmi döntéshozatallal kapcsolatban? Köteleztek-e kártérítés fizetésére civil szervezet et a közérdekű környezetvédelmi tevékenységükkel vagy jogi fellépésükkel kapcsolatban?

39. Az Egyezmény által meghatározott és a magyar jogi szabályozási rendszerben biztosított részvételi jogok gyakorlása esetén egyre gyakrabban fordul elő, hogy egy-egy beruházó saját értékelése szerint sérelmet szenved, amely lehet jó hírnév sérelme, illetve lehet kimutatható vagyoni vagy nem vagyoni kár is.

Ilyen esetek előfordultak hulladékégető, illetve más építmények engedélyezése kapcsán, amikor az ellenzők cselekményei miatt a beruházó személyiségvédelmi okokra hivatkozva pert indított, illetve egyes esetekben kártérítést követelt az engedélyezési eljárás elhúzódása vagy más többletköltségek felmerülése miatt.

A kérdéses ügyekben egységes joggyakorlatról nem lehet beszámolni, bár a Legfelsőbb Bíróság több alkalommal állapította meg a jó hírnév sérelmét, anyagi kártérítéstől azonban eltekintett.

4. A 3. cikk alkalmazását gátló tényezők

40. A nem kormányzati szektor által jelzett nehézségek az alábbiak

A civil szervezetek bejegyzése során nem egységes a bíróságok gyakorlata.

A 2011-es új Civil törvény sok változást hozott a civil szervezetek bejegyzésével kapcsolatban, így a joggyakorlat és a jogalkalmazás egységesítésére irányuló folyamat bizonyos mértékig megtorpant. A bírósági gyakorlatot tekintve nagy a bizonytalanság.

A civil szervezetek társasági irataiban történő változás (pl képviselőváltás) bírósági bejegyzése rendkívül hosszadalmas lehet, holott rutineljárásról van szó.

A Regionális Operatív Programok keretében infrastrukturális beruházásokra pályázó civil szervezetek esetében nagy problémát jelentett a jogszabályi feltételek időközbeni megváltozása. Így új feltételként szerepelt a biztosítékadási kötelezettség a civil szervezetek részéről is, ami azonban a pályázat benyújtásakor még nem volt hatályos követelmény. A megfelelő biztosíték nyújtása a pályázatokon egyébként nyertes civil szervezeteknek súlyos gondot okozott.

A környezetvédelmi civil szervezetek kormányzati támogatásának csökkenése a szervezet alapvető feladatainak az ellátását is veszélyezteti.

A civil szervezetek álláspontja szerint a felsőoktatásban sokkal nagyobb hangsúlyt kellene fordítani a fenntarthatósággal és a környezeti ismeretekkel összefüggő alapvető ismeretek átadására. Szükség lenne ezen ismeretek legalább minimális szintű oktatására minden olyan felsőoktatási intézményben is, ahol nem a környezetvédelmi képzés a fő profil.

5. További információk az Egyezmény általános rendelkezéseinek gyakorlati megvalósításáról (opcionális)

41. A környezetvédelmi társadalmi szervezetek kormányzati anyagi támogatására vonatkozóan a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának 2011-es tevékenységéről szóló beszámolója a következőket állapította meg:

„(a magyar környezetvédő szervezetek támogatására szolgáló pénzügyi források elapadása) A társadalmi szervezetek tehát bizonyos állami feladatokat olcsóbban és hatékonyabban láthatnak el, mint az állami szervezetek. Emellett független ellenőrző szerepük felbecsülhetetlen értékű biztosítéka magának az állami szervezetrendszer működésének is. A civil szervezetek oldaláról is igaz azonban, hogy hatékony szervezeti és intézményrendszer kiépítésének és működtetésének alapvető feltétele a minimális pénzügyi források biztosítása. Ahelyett azonban, hogy a kormányzat biztosítaná a civil szervezetek részére adható források folyamatos növelését vagy legalább annak szinten tartását, évről-évre a források csökkentése figyelhető meg. A helyzet nem csak a környezetvédelmi civil szektor jellemzője, annál jóval általánosabb szinten, az egész non-profit szektorban is hasonlóan jelenik meg a források hiánya. A Nemzeti Civil Alap (NCA) 2012-ben várhatóan mintegy 1,380 milliárd forintos forrással gazdálkodhat, ami harmada-negyede a korábbi években rendelkezésre álló pénznek, így a zöld civil szervezetek forrásai, és lehetőségei is szűkülnek. Összehasonlítva az elmúlt évek adatait, egyértelmű tendencia vázolható fel. A Környezetvédelmi Minisztérium a korábbi években csaknem 1 milliárd forintos forrást biztosított évente a zöld civil szervezeteknek. Ez az összeg a válság miatt mintegy 300 millió forintra olvadt később. 2012-ben pedig várhatóan 138 millió forint jut erre a célra. (Ez az összeg a vizsgálatunk idején a Magyarország 2012. évi költségvetéséről szóló T/4365. számú törvényjavaslat Vidékfejlesztési Minisztériumra vonatkozó XII. Fejezet 20. Cím alatt szerepelt „Állami feladatok átvállalása a Nemzeti Környezetvédelmi Program megvalósításában” néven.) Az állami támogatások erősen korlátozott mértéke mellett a másik lehetőség a tevékenység pályázatok általi finanszírozása. A helyzet azonban e területen sem kielégítő, a pályázati összegekhez való hozzájutás saját forrásokat igényel önerő formájában, mely eleve számos szervezet lehetőségeit behatárolja, de az elnyert összegek tényleges felhasználását is korlátozza a bonyolult adminisztráció, a pályázati források folyósításának késedelme vagy egyre gyakrabban a kifejezetten utófinanszírozást tartalmazó konstrukciók. Említést kell tenni még az egyedi döntés alapján juttatható forrásokról, azonban ezek önmagukban szintén nem jelenthetnek megoldást.”

(Ld. BESZÁMOLÓ a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának 2011. évi tevékenységéről, 282-283. oldal)

6. Kapcsolódó web-oldalak

www.termeszetvedelem.hu

<http://www.nemzetipark.gov.hu>

<http://geo.kvvm.hu/tir/>
www.justiceandenvironment.org
www.emla.hu/taieurope
www.foek.hu
www.kothalo.hu
www.vedegylet.hu
www.lmcs.hu
www.rec.org
http://beszamolo2011.jno.hu/JNO_beszamolo_2011.pdf

7. A 4. cikk alkalmazása (hozzáférés a környezeti adatokhoz)

42. Magyarországon a környezeti adatokhoz való hozzáférést az alábbi jogi szabályozás biztosítja:

43. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.), környezetvédelmi adatszolgáltatás rendjét a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. (Kvt.), valamint a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet szabályozza.

Az Infotv. általános jelleggel szabályozza a közérdekű adatok kezelésének rendjét, közérdekű adatnak minősítve minden, állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső adatot. Az Info tv. értelmében a közérdekű adat megismerése iránt bárki – érdekeltségre tekintet nélkül – igényt nyújthat be. Az adatigénylésnek az adatot kezelő szerv – közérthető formában és amennyiben aránytalan költséggel nem jár az igénylő által kívánt módon – az igény tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül tesz eleget. Az igény teljesítésének megtagadásáról, annak indokaival valamint az igénylőt e törvény alapján megillető jogorvoslati lehetőségekről való tájékoztatással együtt, 8 napon belül írásban vagy – ha az igényben elektronikus levelezési címét közölte – elektronikus úton értesíteni kell az igénylőt.

Az Infotv. alapján kötelezően közzéteendő közérdekű adatokat internetes honlapon, digitális formában, bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, kinyomtatható és részleteiben is adatvesztés és -torzulás nélkül kimásolható módon, a betekintés, a letöltés, a nyomtatás, a kimásolás és a hálózati adatátvitel szempontjából is díjmentesen kell hozzáférhetővé tenni. A közzétett adatok megismerése személyes adatok közléséhez nem köthető

Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről annak tárolási módjától függetlenül az igénylő másolatot kaphat. Az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv kizárólag a másolat készítéséért – legfeljebb az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően – állapíthat meg költségtérítést.

44. A Kvt. egyértelművé teszi a környezeti információk közérdekű adatnak minősülését; előírja, hogy mindenkinek joga van a környezeti információkat – mint közérdekű adatokat – megismerni

A Kvt. előírja a környezeti információval rendelkező szerv számára (amely lehet állami szerv, önkormányzat, környezethez kapcsolódó feladatot teljesítő vagy közszolgáltatást nyújtó, illetve egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy), hogy igény esetén a rendelkezésre álló környezeti információt hozzáférhetővé tegyék, valamint, hogy a környezeti információk meghatározott körét közzétegyék.

45. A 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet meghatározza a környezeti információk körét, valamint azon környezeti információt tartalmazó dokumentumoknak a körét, amelyet az érintett szerv köteles – elektronikusan vagy más módon – közzétenni. . Az itt szereplő felsorolás teljes mértékben lefedi az Egyezmény 2. cikkében található környezeti információ fogalmat.

Környezeti információ minden olyan információ, adat, amely vonatkozik:

- a környezetre, illetve a környezeti elemek állapotára - ideértve a biológiai sokféleséget és annak összetevőit, valamint a géntechnológiával módosított szervezeteket -, valamint az ezen elemek közötti kölcsönhatásra;
- a környezetterhelésre, ideértve a zaj, sugárzás, hulladék, radioaktív hulladék környezetbe történő közvetlen vagy közvetett kibocsátására, ha az hatással van, vagy valószínűleg hatással lehet a környezet elemeire;
- környezettel összefüggő intézkedésekre, az azokkal összefüggő költséghatékonysági és más gazdasági elemzésekre és feltevésekre;
- a környezetvédelmi jogszabályok végrehajtásáról szóló jelentésekre;
- az emberi egészség és biztonság állapotára.

46. A környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek jogerős döntéseiket honlapjukon közzéteszik.

47. A 201/2001 (X. 25.) Kormányrendelet „az ivóvíz minőségéről és az ellenőrzés rendjéről” előírásai szerint az ivóvíz minőségével kapcsolatos adatokat, az esetleges egészségkockázatokat és az ezek elhárítására tett lépéseket mind az ivóvíz szolgáltató, mind az illetékes népegészségügyi hatóság köteles a honlapján közzétenni. Az országos szintű tájékoztatást az ivóvíz minőségéről az Országos Környezetegészségügyi Intézet végzi, amely a honlapján kereshető, interaktív térképen település szintű információt tesz közzé. A 78/2008 (IV.3) Kormányrendelet „a természetes fürdővizek minőségi követelményeiről, valamint a természetes fürdőhelyek kijelöléséről és üzemeltetéséről” tartalmazza a fürdővíz minőség közzétételére vonatkozó előírásokat. A természetes fürdőhelyeken az adott strandra vonatkozó, a megyei népegészségügyi szakigazgatási szerv honlapján az illetékességi körbe tartozó, az OTH honlapján országosan valamennyi kijelölt fürdőhelyre vonatkozó vízminőségi információt közzé kell tenni, beleértve a kockázati tényezőket tartalmazó ún. fürdővízprofil is. Az OKI honlapján emellett kereshető interaktív térkép formájában a legutóbbi vízvizsgálat eredményéről nyújt felvilágosítást.

48. Az 1330/2011. (X. 12.) Korm. határozat 1. melléklet, I. részének harmadik pontja a hatékony közlekedési PM10 csökkentésének, és a közösségi közlekedés részarányának levegőminőségi szempontokból kedvezőbbé tételének érdekében előírja, hogy ösztönözni szükséges a hatékony utas tájékoztatási, illetve kommunikációs informatikai rendszerek használatára. Ugyancsak e pontban szempont a lakosság naprakész tájékoztatása a közlekedés környezetre káros külső, de közvetlen hatásairól és költségeiről.

4. cikk (1) bekezdés (az információhoz való hozzáférés biztosítása)

Kötelesek-e az érintett szervek nyilvántartást vezetni a beérkezett, illetve a visszautasított kérelmekről? Létezik-e az adatnyilvánosság felügyeletével megbízott elkülönült szerv?

49. Az Infotv. előírja, hogy az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervezetnek a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő szabályzatot kell készíteniük, és kötelesek az Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságot (a továbbiakban: Hatóság) évente értesíteni az elutasított igényekről, az elutasítás indokaival együtt.

A 2011. január elsejétől felállított autonóm államigazgatási szerv, a Hatóság, amely az Infotv. értelmében független, csak a törvénynek van alárendelve, feladatkörében nem utasítható, a feladatát más szervektől elkülönülten, befolyásolástól mentesen látja el. A Hatóság számára feladatot csak törvény állapíthat meg. Az Infotv. értelmében a Hatóság elősegíti a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazását, az adatkezelők számára ajánlásokat bocsát ki, kivizsgálja a hozzá érkezett bejelentéseket és vezeti az adatvédelmi nyilvántartást.

Az Infotv biztosítja, hogy bármely személy a Hatósághoz fordulhat, ha véleménye szerint személyes adatainak kezelésével, illetve a közérdekű adatok vagy a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogainak gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem érte, vagy annak közvetlen veszélye fennáll. A Hatóság a bejelentést érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, ha az adott ügyben bírósági eljárás van folyamatban, vagy az ügyben korábban jogerős bírósági határozat született., Senkit sem érhet hátrány a Hatósághoz tett bejelentése miatt.

4. cikk (3) bekezdés c) pont (titkos információ)

Bizalmasnak minősíthetőek-e a közigazgatási döntés-előkészítő iratok?

50. Az Infotv. értelmében a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános. Ezen adatok megismerését – az adat megismeréséhez és a megismerhetőség kizárásához fűződő közérdek súlyának mérlegelésével – az azt kezelő szerv vezetője engedélyezheti, figyelembe véve a közvélemény tájékoztatására irányuló kötelezettséget.

A döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére irányuló igény – ezen tízéves időtartamon belül – a döntés meghozatalát követően akkor utasítható el, ha az adat megismerése a szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.

Jogszabály egyes adatok megismerhetőségének korlátozására rövidebb időtartamot állapíthat meg.

51. Az Infotv mellett a Ket 68-69§-a szabályozza, hogy mely iratokba lehet betekinteni, illetve arról másolatot készíteni. Az ügyfél az eljárás bármely szakaszában betekinthez az eljárás során keletkezett iratba, a döntés tervezetének kivételével. Ez a jog akkor is megilleti, ha korábban nem vett részt az eljárásban. Harmadik személy akkor tekinthez be a személyes

adatot vagy védett adatot tartalmazó iratba, ha igazolja, hogy az adat megismerése joga érvényesítéséhez, illetve jogszabályon vagy hatósági határozaton alapuló kötelezettsége teljesítéséhez szükséges, valamint ha a védett adat megismerésének törvényi feltételei fennállnak. Az irat-betekintési jog - a személyes és védett adatok megismerhetetlenné tételéért, valamint az ilyen módon kivonatolt iratról való másolat készítéséért - kormányrendeletben meghatározott költségtérítés ellenében gyakorolható.

4. cikk (4) bekezdés (általános)

52. A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény 2010. április 1-én történt hatálybalépésével megszűnt a korábban alkalmazott ún. titokköri jegyzék intézménye, amelynek alapján, az abban szereplő adatkategóriák esetében alkalmazhatott a minősítő minősítést.

Az új jogszabály megszüntette ezt az automatizmushoz vezető eljárást, s jelenleg a kár alapú minősítés elve alapján a minősítő egyedi mérlegelésén alapuló döntése útján kerülhet sor a minősítésre.

Feltételei: amennyiben az adat nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé, valamint az arra jogosult részére hozzáférhetlenné tétele

- rendkívül súlyosan károsítja a minősítéssel védhető közérdeket, akkor „Szigorúan titkos!”,
- súlyosan károsítja a minősítéssel védhető közérdeket, akkor „Titkos!”,
- károsítja a minősítéssel védhető közérdeket, akkor „Bizalmas!”,
- hátrányosan érinti a minősítéssel védhető közérdeket, akkor „Korlátozott terjesztésű!” minősítési szintű.

53. Az 1978. évi IV. törvény (Btk) 300. §-a a-gazdasági titok megsértése cím alatt új törvényi tényállást tartalmaz 2005. szeptember 1-jétől, amelynek hatályos szövege 2008. január 1-jétől alkalmazandó. Az 1978. évi törvényt hatályon kívül helyező új Büntető Törvénykönyv, a 2012. évi C. törvény 413. §-ában tartalmazza az említett tényállást. A tényállás magában foglalja a bank-, értékpapír-, pénztár-, biztosítási vagy foglalkoztatói nyugdíjtitoknak minősülő titok megsértését. A 413. § (2) bekezdése kimondja, hogy „Nem valósítja meg a gazdasági titok megsértését, aki a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó törvényben meghatározott kötelezettségének tesz eleget”.

4. cikk (4) bekezdése d) pontja – üzleti titok különböző kategóriái

54. Az üzleti titok fogalmát a Ptk. 81. §-ának (2)-(3) bekezdése a következőképpen határozza meg

„Üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, megoldás vagy adat, amelynek nyilvánosságra hozatala, illetéktelenek által történő megszerzése vagy felhasználása a jogosult – ide nem értve a magyar államot – jogszerű pénzügyi, gazdasági vagy piaci érdekeit sértené vagy veszélyeztetné, és amelynek titokban tartása érdekében a jogosult a szükséges intézkedéseket megtette.”

55. A Ptk. megfogalmazására utalnak az ágazati jogszabályok is; az egyes ágazatokra vonatkozóan ún. ágazati titokfajtákat határoznak meg.

A közigazgatási jog területén a Kt által védett titok: a minősített adat, továbbá az üzleti, a bank-, a biztosítási, az értékpapír-, a pénztártitok, a fizetési titok, valamint a magántitok.

- értékpapírtitok: a tőkepiacról szóló törvény 369. §;
- banktitok: a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény 50. §;
- fizetési titok: a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény 59. §;
- pénztártitok: a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény 78. §
- az Önkéntes Kölcsonös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény 40/A. §-ának (1) bekezdése az üzleti titokra a Ptk. meghatározásától eltérő meghatározást ad a törvény alkalmazásában, a (2) bekezdése a pénztártitok fogalmát határozza meg
- biztosítási titok: a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény 153. §

4.cikk (4) bekezdés f) pont (személyes adatok)

56. Az Infotv. értelmében személyes adatnak minősül a következő: bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható.

4. cikk (8) bekezdés (díjak)

Van-e díja az információ nyújtásának? Amennyiben igen, oldalanként mennyi a díja a hivatalos dokumentum másolatának?

57. Az információkhoz való hozzáférés díjazására az Infotv., valamint a közadatok újrahasznosításáról szóló 2012. évi LXIII. törvény rendelkezései irányadóak.

Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről, annak tárolási módjától függetlenül az igénylő másolatot kaphat. Az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv a másolat készítéséért – az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően – költségtérítést állapíthat meg, amelynek összegéről az igénylőt az igény teljesítését megelőzően tájékoztatni kell.

Ha az a dokumentum vagy dokumentumrész, amelyről az igénylő másolatot igényelt, jelentős terjedelmű, a másolat iránti igényt a költségtérítésnek az igénylő általi megfizetését követő 15 napon belül kell teljesíteni. Arról, hogy a másolatként igényelt dokumentum vagy dokumentumrész jelentős terjedelmű, továbbá a költségtérítés mértékéről, valamint az adatigénylés teljesítésének a másolatkészítést nem igénylő lehetőségeiről az igénylőt az igény kézhezvételét követő 8 napon belül tájékoztatni kell.

A költségtérítés mértékének megállapítása során figyelembe vehető költségelemeket és azok legmagasabb mértékét, valamint a másolatként igényelt dokumentum jelentős terjedelmének megállapítása során alkalmazandó szempontokat jogszabály határozza meg.

8. A 4. cikk alkalmazását gátló tényezők

A nem kormányzati szektor által jelzett nehézségek az alábbiak

9. További információk a környezeti adatokhoz való hozzáférés biztosításával kapcsolatban

58. A megkeresések jellemzően a következő témákban fordultak elő:
- információk kérése az ügyintézés módjáról, kérdések az eljárási jogszabályokkal kapcsolatban;
  - csomagolás, elektronikai berendezés, elem és akkumulátor, gépjármű „gyártók” (belföldi előállítók, importőrök, közösségen belüli behozók) adatszolgáltatási, visszavételi, kezelési kötelezettségei;
  - hulladékok országhatáron át történő szállítása (bejelentési, adminisztrációs kötelezettségek);
  - természetvédelmi, tájvédelmi (környezetvédelmi) szakértői jogosultság engedélyezése;
  - panaszbejelentések, közérdekű bejelentések;
  - konkrét, folyamatban lévő ügyekkel kapcsolatos megkeresések;
  - környezeti alapnyilvántartással (KÜJ, KTJ), környezeti adatszolgáltatásokkal kapcsolatos kérdések;
  - statisztikai adatok kérése;
  - hulladékok kezelésének engedélyezése;
  - termékdíjas szabályozással, termékdíj-mentességgel kapcsolatos kérdések.

10. Kapcsolódó web-oldalak

www.emla.hu

www.tasz.hu

www.kothalo.hu

www.kozadat.hu

www.vm.gov.hu

www.aesz.hu

www.termeszetvedelem.hu

<http://geo.kvvm.hu/tir/>

<http://www.nemzetipark.gov.hu/>

www.erdo.hu

<http://www.mgszh.gov.hu/>

www.nebih.gov.hu

<http://www.orszagoszoldhatosag.gov.hu/>

<http://oki.antsz.hu>

11. Az 5. cikk alkalmazása (környezeti adatok összegyűjtése és terjesztése)

5. cikk (1)-(3) és (7) bekezdések (a környezetállapot ismeretére és feldolgozására irányuló kötelezettség, az aktív környezeti adatszolgáltatás rendszere, az adatok elektronikus tárolása és hozzáférése)

59. *Az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR):* a környezetvédelmi monitoring rendszer működését a Kvt. szabályozza, amely előírja a környezet állapotának és használatának figyelemmel kísérését, igénybevételi és terhelési adatainak mérését, gyűjtését, feldolgozását és nyilvántartását. Ezen feladatok ellátása érdekében a törvény kötelezi a környezetvédelemért felelős minisztert a Kormány által meghatározott módon, mérő-, észlelő-, ellenőrző (monitoring) hálózat: létrehozására és működtetésére.

Az OKIR-ba tartozó adatok gyűjtése kétféle módon történik: egyrészt különböző mérőhálózatokból, egyedi mérésekből származnak adatok (légszennyezettség, vízminőség), másrészt az érintett üzemek önbevallásán alapuló, a környezet terhelésére vonatkozó adatok (szennyező anyag kibocsátás, hulladék). A környezethasználók kötelesek a tevékenységük által okozott környezetterhelést nyomon követni, illetve arról a hatóságok felé jelentést tenni. Az adatgyűjtések rendjét kormányrendeletek szabályozzák. Éves adatszolgáltatásoknál az adatszolgáltató (pl. HIR szakrendszer) törvényben meghatározott időben (a tárgyévet követő első negyedév végéig) köteles az adat szolgáltatására. A felügyelőség rögzítési határideje: a tárgyévet követő augusztus 31. A környezetvédelemért felelős tárca kompetenciájába tartozó, a környezet állapotára és terhelésére vonatkozó adatok egységesen térinformatikai rendszerben kezelhetők. A különböző szakrendszerek összekapcsolása, illetve a redundáns adatkezelés elkerülése érdekében létrehoztunk egy azonosítási rendszert, amely egyedileg azonosítja a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységek helyét (KTJ - Környezetvédelmi Terület Jel), illetve az adott tevékenységet végzőt (KÚJ – Környezetvédelmi Ügyfél Jel). Az egyedi azonosítást valamennyi szakrendszer esetében a KAR – Környezeti Alapnyilvántartó Rendszer biztosítja.

Az elmúlt időszakban végzett fejlesztések nyomán megvalósult a különböző szakrendszerek összefogott kezelése, valamint a számos környezetvédelmi információ térképi megjelenítése, térinformatikai rendszerbe foglalása, amely biztosítja a jól átlátható, a szakmai munkát segítő rendszer létrejöttét.

Az OKIR részét képező több szakrendszer szofisztikált adatai a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételre kerültek az Interneten. (<http://okir.kvvm.hu>).

Az OKIR az alábbi kapcsolódó alrendszerekből áll:

- Környezeti Alapnyilvántartó Rendszer (KAR)
- Felszín Alatti Víz és Földtani Közeg nyilvántartási rendszer (FAVI)
- Felszíni Vízminőségi Információs Rendszer (FEVI)
- A felszíni víz emissziós szakrendszer (VAL-VÉL; Vízminőségi Alap és Éves adatlap nyilvántartás)
- Kommunális szilárdhulladék-lerakó nyilvántartási rendszer (LANDFILL)
- Levegőtisztaság-védelmi Adatlap-nyilvántartó Információs Rendszer (LAIR)
- Hatósági Nyilvántartó Rendszer (HNYR)
- Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer (HIR)
- IPPC/PRTR Információs Rendszer (LNYR)
- Fentiek térinformatikai lekérdező rendszere (KAR-tér)
- Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) (a Tvt. alapján az OKIR önálló része)

60. *Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM):* honlapján (www.kvvm.hu/olm) környezeti levegő minőségi adatokat közöl. A honlapon a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek által üzemeltetett automata és manuális (RIV) monitorhálózat adatai is megtalálhatóak, az előbbieket egy-két órás (validálási) késéssel,

valamint archív adatok és éves értékelések is elérhetőek. Bemutatásra kerülnek a monitorállomások, azok fényképe, elhelyezkedése, a mért légszennyező anyagok listája, legfrissebb és archív mérési eredmények, stb.. A mérőhálózat fejlesztése folyamatos feladat. A Svájci-Magyar Együtműködési Program révén további fejlesztések várhatóak, amely az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) mennyiségi és minőségi továbbfejlesztését, és a laboratóriumi háttér fejlesztését szolgálja. Konkrét célja az automata on-line mérőállomással nem ellenőrzött városok és kistérségek levegőminőségének ellenőrzése, valamint a manuális mintavételen alapuló toxikus fém és karcinogén poliaromás-szénhidrogén (PAH) vegyületek vizsgálatának elvégzésére a helyszíni mintavételen alapuló, regionális laboratóriumban végzendő elemzés feltételeinek megteremtése.

A projekt megvalósítása során 144 korszerű mintavevő készülék, 31 laboratóriumi mérőeszköz, valamint változó helyszíneken megvalósuló mérési programok lebonyolításához 2 darab mobil mérőállomás beszerzésére kerül sor.

A lakosság minél hatékonyabb tájékoztatása érdekében a Vidékfejlesztési Minisztérium egy új honlapot is indított www.svajcalevegoert.hu címen. Itt részletes leírás található a projektről, valamint hasznos információkat olvashatnak Magyarország légszennyezettségi állapotáról, a levegő minőségének jelenlegi vizsgálatáról.

61. *A Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR):* az OKIR önálló részeként működik. (<http://geo.kvvm.hu/tir/>). A rendszer a környezetvédelemért és vidékfejlesztésért felelős tárca, a nemzeti park-igazgatóságok, a zöld hatóságok és az erdészeti hatóság adatbázisainak működését hivatott kiszolgálni. A védett természeti területek, illetve a védett természeti értékek törzkönyvén, a helyi jelentőségű védett természeti területek nyilvántartásán, a Natura 2000 területek nyilvántartásán, a vagyongazdálkodási adatnyilvántartáson, a forrás- és víznyelő- és barlang-nyilvántartáson alapul. A TIR a nemzeti park igazgatóságokon képződő élővilág-védelmi, biodiverzitás monitorozási, földtani, tájvédelmi, természetvédelmi terület- és vagyongazdálkodási stb. adatok komplex térinformatikai támogatással megvalósult számítógépes információs rendszere. A TIR legfontosabb biotikai adatait az 1998. óta működő, Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) szolgáltatja.

A TIR részeként üzemelő internetes tájékoztató szolgáltatás lehetővé teszi a www.termeszetvedelem.hu főoldalról egy közérthető és egyszerűen kezelhető térkép-megjelenítő oldal (<http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>) igénybevételét.

62. *Országos Erdőállomány Adattár:* A Nemzeti Élelmiszerlánc Biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság kezelésében lévő Erdészeti Szakigazgatási Információs Rendszer (ESZIR) részeként működő modul. Feladata a fenntartható erdőgazdálkodást megalapozó erdőtervi adatok biztosítása, az erdészeti hatósági nyilvántartások kezelése, erdőtervek adatainak tárolása és az elvégzett erdőgazdálkodási tevékenység nyomon követése, a hatósági és természetvédelmi kezelési és vagyongazdálkodási munkákat is beleértve. Saját adatai mellett az ingatlan-nyilvántartásra, illetve az erdő védelmével kapcsolatos adatokban a TIR védett érték moduljára, az erdőben előforduló értékes fajok és társulások kapcsán a TIR biotikai moduljára támaszkodik.

63. *A Vízgazdálkodási Információs Rendszer (VIZIR):* a vízgazdálkodási alapadatok nyilvántartásának és feldolgozásának olyan rendszere, amely a társadalom vízzel kapcsolatos igényeire figyelemmel, az ezzel összefüggő döntéseket megalapozó adatokat tartalmazza és kezeli, valamint képes a rokon információs rendszerekkel kapcsolatos adatcserére.

64. *Tisza Vízyűjtő Monitoring Rendszer* – A külföldről érkező váratlan szennyezések előrejelzése céljából a Tisza vízgyűjtőjén Automatikus Vízművelési és Riasztórendszer üzemel (www.rivermonitoring.hu) A Riasztórendszerben folyamatszabályozási rendszer biztosítja az óránkénti gyakoriságú mintavételezést, a műszerkalibrálás és mérés, továbbá az adatgyűjtés és a kommunikáció automatikus vezérlését. A Riasztórendszer a vízminőségi adatokon kívül egyéb, a megfelelő működést ellenőrző paraméterek mérését és az adatok tárolását is végrehajtja. A monitorállomások mérési adatai telefonvonalon (ISDN) kerülnek továbbításra a területileg illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségekhez (Miskolc, Nyíregyháza és Debrecen) és a miskolci rendszerközpontba.

65. A környezetállapot ismeretére és feldolgozására irányuló kötelezettségen belül, vizeink állapotára vonatkozóan a Vízkör Irányelv (VKI) végrehajtása az irányadó. A vizek állapotát a VKI előírásai szerint készült, nyilvánosan hozzáférhető térképi adatbázisok mutatják be, mind a felszíni, mind a felszín alatti vizekre vonatkozóan.

66. Felszíni vizeink vízállásával kapcsolatos információk érhetők el a www.hidroinfo.hu című honlapon. Az ár- és belvízvédelmi készülségi fokozatok a www.vizugy.hu című honlapon vannak közzétéve.

67. Az ivóvíz minőségére vonatkozó adatokat a vízi közművek szolgáltatói kötelesek megküldeni a megyei népegészségügyi szakigazgatási szerveknek, amelyek az összesített adatokat a Központi Ivóvíz Adatbázisba továbbítják. Így az országos ivóvíz minőségi adatok központi szinten értékelhetők az OKI-ban, illetve az OTH-ban. A természetes fürdővíz minőségi adatok közvetlenül az OKI-ba érkeznek be, központi összesítés és értékelés, valamint a nyilvánosság tájékoztatása céljából. Jelenleg zajlik pályázati forrásokból egy egységes informatikai rendszer kialakítása, amely támogatja és felgyorsítja a humán használatú vizekre vonatkozó vízminőségi adatok gyűjtését és feldolgozását.

68. *Az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR)*: bárki számára lehetőséget biztosít az ország népességének, gazdaságának, épített, táji és természeti környezete állapotának, területi jellemzőinek megismerésére, változásainak figyelemmel kísérésére és európai uniós összehasonlítására. A TeIR web alapú informatikai rendszer, amelynek szolgáltatásai az Interneten keresztül érhetőek el. (www.teir.hu). A regisztráció nélkül elérhető alkalmazások a TÉRPORT portálon működnek. A regisztrációhoz kötött alkalmazások az államigazgatás szervei számára térítésmentesek. A felhasználók azonosítása minden esetben a Központi Elektronikus Szolgáltatási Rendszer [Ügyfélkapu](#) szolgáltatásán keresztül történik.

Az Új Széchenyi Terv keretében megtörtént az OKIR és a TEIR összekapcsolása a Középmagyarországi Régióban. Az 2011. március 31-ét követően elindult Integrált Területhasználati Monitoring Rendszer olyan adatokat, illetve azok kombinációját tartalmazza, mely érdekes és újszerű szolgáltatás az országos környezeti és területi adatok terén. Az OKIR és TEIR összekapcsolása révén térképi vonatkozású adatok integrált kezelése és szolgáltatása valósul meg, mely az Európai unió INSPIRE irányelvének is megfelelő adatbázist jelent. Így a különböző téradatbázisok összekapcsolása, valamint a szolgáltatások közötti kölcsönhatás során az adatkészletek és –szolgáltatások többletértéke megnövekszik. A rendszer tehát alkalmas arra, hogy a regionális adatokat egy rendszeren belül dolgozza fel, s így hatékonyan és gyorsan tájékoztassa a társadalom széles körét a környezet állapotáról és annak változásáról egyaránt. A rendszer kialakításakor a szakemberek természetesen figyelembe vették a két, ez idáig külön álló informatikai szolgáltatás üzemelése során

tájékoztatására (pl. a biztonsági jelentés és az az alapján készülő védelmi terv közzététele) vonatkozó részletes kötelezettségeket.

A törvény a veszélyes ipari üzemek vezetőinek kötelességévé teszi az üzemben jelenlevő veszélyes anyagokkal kapcsolatos kockázatok felmérését, a reálisan feltételezhető súlyos balesetek bekövetkeztekor jelentkező hatások meghatározását, a lakosság és a környezet védelmének érdekében a szükséges üzemi megelőző és a káresemény felszámolására irányuló intézkedések megtételét. Ezen információkat a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem biztonsági jelentése vagy elemzése tartalmazza. A veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem biztonsági jelentése, vagy elemzése nyilvános, a helyi polgármesteri hivatalban mindenki számára hozzáférhető.

Egy váratlanul bekövetkező súlyos ipari baleset kezelésére a települési polgármester közreműködésével a hivatásos katasztrófavédelem helyi szerve külső védelmi tervet készít, amely meghatározza a lakosság, az anyagi javak és a környezet védelmével kapcsolatos feladatokat, a végrehajtásukkal összefüggő feltételeket, erőket és eszközöket.

Annak érdekében, hogy a lakosság megismerje a környezetében jelenlévő veszélyforrásokat és a hatóságokkal együtt tudjon működni saját és környezete biztonsága érdekében, a Korm. rendelet a felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó ipari üzem által veszélyeztetett település polgármesterének közreműködésével előírja a hivatásos katasztrófavédelmi szerv számára lakossági tájékoztató kiadvány készítését, melyet legalább háromévente felül kell vizsgálni és legalább ötévenként újra ki kell adni. A kiadvány tájékoztatja a lakosságot és a közintézményeket (például: közoktatási, közművelődési, szociális, egészségügyi intézmények) a veszélyes üzembről, a lehetséges veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetekről és az ellenük való védekezés lehetőségeiről. Nyilvánosságra hozataláról a polgármester gondoskodik.

72. A veszélyes anyagokkal kapcsolatos üzemzavarról, súlyos balesetről történő hatósági tájékoztatás a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet értelmében a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem üzemeltetőjének a feladata, mely tájékoztatást haladéktalanul telefonon és 24 órán belül írásban, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve felé kell megtennie. Emellett a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005 (XII.25.) Korm. rendelet 6. § rendelkezése szerint a területileg illetékes Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, mint környezeti információval rendelkező szerv az emberi egészséget vagy a környezetet érő közvetlen fenyegetés esetén - függetlenül attól, hogy emberi tevékenység vagy természeti ok idézi elő -, a birtokában lévő vagy számára tárolt környezeti információt közzéteszi a várható kihatással érintett lakosság számára azonnal és késedelem nélkül, lehetővé téve a fenyegetésből származó kár megakadályozására vagy csökkentésére irányuló intézkedések megtételét.

73. A veszélyhelyzeti tájékoztatási kötelezettségek közé sorolhatóak a szmogriadók is. A rendkívüli helyzetben megteendő intézkedéseket, a tájékoztatás rendjét a települések szmogriadó tervei tartalmazzák. A 200 ezer lakosnál nagyobb népességű városokon kívül azoknak a településeknek kell szmogriadó tervet készíteni, ahol a korábbi adatok alapján a rendkívüli légszennyezettségi helyzet kialakulhat. A szmogriadó tervekben szereplő intézkedések meghatározása az önkormányzatok feladata, végrehajtásában az önkormányzatokon kívül részt vesznek a környezetvédelmi, közlekedési és közegészségügyi hatóságok, valamint a közlekedésrendészeti szervek is. Enyhébb szennyezettség esetén az

önkormányzatoknak csak tájékoztatási kötelezettsége van, komolyabb szennyezettség esetén különböző, a szennyezettség csökkentését eredményező intézkedéseket kell tenniük.

2008-ban tájékoztatási és riasztási küszöbértéket vezettünk be a kisméretű aeroszol részecske (PM10) vonatkozásában is. Ennek alapján több településen (pl. Budapest, Miskolc) került sor a szmogriadó tájékoztatási vagy riasztási fokozatának alkalmazására. A 2012-ben kezdődött felülvizsgálat célja egy korszerűbb, hatékonyabb, jogilag rendezettebb szmogriadó-szabályozás megalkotása.

74. Az OMSZ honlapján (www.met.hu) elérhető adatok

- Az aktuális budapesti légszennyezettségre vonatkozó mérési eredmények és ezek értékelése a szmogriadó küszöbértékeihez képest;
- A várható levegőminőségre vonatkozó információk. Ez az OMSZ által — Budapest Főváros Önkormányzata Környezetvédelmi Alapjának támogatásával — kifejlesztett operatíván működő rendszer Európában egyedülállónak tekinthető, mivel Budapest egész területére egyórás felbontással két napra előrejelzi a főbb légszennyező anyagok koncentrációjának jövőbeli alakulását;
- A környezeti információk széles köre. A Levegőkörnyezeti tájékoztatóban publikálja az OMSZ a háttérszennyezettség mérőállomásain a csapadékvíz összetevőire és a levegő szennyezőanyag tartalmára vonatkozó adatokat. Emellett részletes éghajlati visszatekintő is található az oldalon;
- UV-B előrejelzés és riasztás a lakosság számára - Az OMSZ 2008 óta tájékoztatja a lakosságot az UV-B sugárzás várható értékéről, felhívva figyelmüket a napozással kapcsolatos veszélyekre valamint a lehetséges védekezési módokra. A szezon minden évben olyan fórum megszervezésével kezdődik, ahol szakemberek számolnak be legújabb hazai és külföldi eredményeikről, hívják fel a figyelmet az UV-sugárzás veszélyeire;
- Magyarország, Budapest - hőmérsékleti szélsőértékei;
- Időjárási rekordok;
- Agrometeorológiai térképek;
- Éghajlati adatsorok 4 városra 1901-2000 (Budapest, Szeged, Szombathely, Debrecen);
- Az éghajlati visszatekintők (havi, évszakos, éves, évtizedes és évszázados);
- Jövőbeli éghajlatváltozás - megtekinthetők az OMSZ-ban alkalmazott regionális klímamodellek eredményei a 2021-2050 és a 2071-2100 időszakokra;
- Gammadózis-teljesítmény adatok;
- Időjárási napi jelentés.

75. Az Országos Környezetegészségügyi Intézet honlapján (<http://oki.antsz.hu/>) naponta közreadja Budapest, és az automata mérőállomással rendelkező települések (összesen 29) levegőminőségének környezet-egészségügyi minősítését, továbbá felhívja a lakosság figyelmét a veszélyekre, illetve azok elkerülésének a módjára.

A nyári hőhullámok idején elrendelt hőségriasztásról és a szükséges védekezési lehetőségekről is tájékoztatást nyújt az OKI a honlapján (www.antsz.hu www.oki.hu).

76. Az erdő tűz elleni védelmével kapcsolatos eljárás az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. XXXVII. törvény (Evt.) 67. § (1)-(2) alapján történik:

- fokozott tűzveszély esetén az erdészetért felelős miniszter határozatban - a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszterrel való egyeztetés mellett - az ország egészére vagy meghatározott területén lévő erdőre, valamint az erdő határától

számított kétszáz méteren belüli területre - átmeneti időre - általános tűzgyújtási tilalmat rendelhet el. A tűzgyújtási tilalom elrendeléséről és annak feloldásáról szóló határozatot az erdészeti hatóság és a miniszter által vezetett minisztérium honlapján, valamint két országos napilapban, a közszolgálati televízióban és rádióban kell közölni.

- megye vagy település területére kiterjedő fokozott tűzveszély esetén - indokolt esetben, átmeneti időre - a megyei katasztrófavédelmi igazgatóság, a főváros területén a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság egyetértésével vagy javaslatára az erdészeti hatóság is rendelhet el tűzgyújtási tilalmat. A tilalom elrendeléséről és annak feloldásáról szóló határozatot az erdészeti hatóság és az erdészetért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján, valamint két országos napilapban, a közszolgálati televízióban és rádióban kell közölni.

77. Biotikus erdőkárósítókra vonatkozó adatokat az Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) és a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) tud biztosítani az Evt. 56. § (2) bekezdése valamint a 153/2009 (XI.13.) FVM rendelet 35-37. § által szabályozott erdővédelmi mérő és megfigyelő rendszer (EMMRE) működtetése során gyűjtött adatok alapján.

Az erdészeti hatóság – az ERTI-vel együttműködésben –, eleget téve az erdőtörvény vonatkozó rendelkezésének, az EMMRE alrendszereként 2012-ben indította el az Országos Erdőkár Nyilvántartási Rendszert (OENyR). Ennek keretében minden jogosult szakszemélyzeti státusszal bíró szakembernek évente négy alkalommal kell bejelentenie az általa észlelt erdőkárokat az erdészeti hatóság számára az úgynevezett „Erdővédelmi kárbejelentő lapon (EKÁR lap)”.

Milyen eljárások léteznek a környezetvédelmi adatok – beleértve az adatbázisokat is – minőségének biztosítására és ellenőrzésére?

78. A TIR betöltésre kerülő élő és élettelen objektumokra vonatkozó adatok ún. minősítési (validálási) folyamat után kerülhetnek be. A validálás folyamatát a TIR felhasználói kézikönyvei rögzítik. A minőségbiztosítás másik lépcsője a TIR adatgyűjtési-monitorozó rendszereinek szigorú protokoll (módszertani) rendszere.

79. A környezeti sugárzás ellenőrző tevékenység az Országos „Frédéric Joliot-Curie” Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézetben (OSSKI) történik.

Az OSSKI több mint 20 éve rendszeresen méri a telephelyén a szabad környezetben a radioaktív sugárzási viszonyokat.

Az eredményekből készült heti gyakoriságú összefoglaló 1998 végétől elérhető az OSSKI honlapján (<http://www.osski.hu/info/ksv/ksv.html>).

Az OSSKI részt vesz az alábbi környezetellenőrzési rendszerekben és működteti azok központi adatbázisát:

A 275/2002. (XII.21.) Korm. rendelet értelmében az Országos Környezeti Sugárvédelmi Ellenőrző Rendszer (OKSER) alapfeladata a lakosság természetes és mesterséges eredetű sugárterhelését meghatározó környezeti sugárzási viszonyok és a környezetben mérhető radioaktív anyagkoncentrációk országos ellenőrzési eredményeinek gyűjtése illetve e tevékenységgel kapcsolatban a lakosság tájékoztatására, az ellenőrzési eredmények éves

jelentésekben történő közzététele valamint az országos szinten gyűjtött ellenőrzési adatok előkészítése az Európai Bizottság tájékoztatása céljából.

Az OKSER tevékenységében különböző közigazgatási szervek és egyes speciális intézmények - röviden: az OKSER tagjai - vesznek részt. Az OKSER tevékenységét az OKSER Szakbizottsága (OKSER SZB) irányítja. Az egyes OKSER tagok saját önálló radiológiai környezetellenőrző hálózatai által végrehajtott ellenőrzési feladatok eredményeinek központi on-line gyűjtését és értékelését, valamint az OKSER hivatali szervének feladatait az OKSER Információs Központja (OKSER IK) látja el, az OSSKI bázisán.

Az **OKSER feladatainak** végrehajtásáról, az országot jellemző sugárzási helyzet felmérésével és elemzésével kapcsolatos eredményeiről évente egy alkalommal bocsát ki összefoglaló jelentést, amely az OSSKI honlapján elérhető (<http://www.okser.hu/eredmenyek/eredmenyek.html>).

80. Az Országos Atomenergia Bizottság (OAB) 1981-ben hozott döntése alapján jött létre a Hatósági Környezeti Sugárvédelmi Ellenőrző Rendszer (HAKSER), a **paksi atomerőmű (PA Zrt.)** környezetének rendszeres, az erőmű érdekeltségétől független, hatósági jellegű ellenőrzése céljából. Jelenleg a HAKSER működését jogszabályi szinten a 275/2002. (XII.21.) Korm. rendelet írja elő.

A HAKSER működtetésében érintett **intézmények** laboratóriumai az erőmű 30 km sugarú környezetében gyűjtenek rendszeresen környezeti mintákat. E minták radiológiai ellenőrzésének eredményeit az OSSKI-ban működő **Adatfeldolgozó és Értékelő Központ (HAKSER AFÉK)** gyűjti.

A HAKSER tevékenységében részt vevő intézmények a környezetellenőrzési adatok elemzésének eredményét évente egy közös összefoglaló **jelentésben** teszik közzé az OSSKI honlapján (<http://www.hakser.hu/eredmenyek/eredmenyek.html>).

81. Az ERMAH (Egészségügyi Radiológiai Mérő és Adatszolgáltató Hálózat) fő feladatait és tevékenységét az egészségügyi miniszter a 8/2002. (III.12.) EüM. rendeletében szabályozta. E szerint az ERMAH környezeti sugárvédelmi és sugáregészségügyi feladatokat lát el normál időszakban és nukleáris illetve radiológiai veszélyhelyzetben egyaránt:

- a környezet rendszeres ellenőrzése érdekében mintákat vételez a környezet közegeiből (levegő, talaj, növényzet, felszíni vizek, ivóvíz, élelmiszerek, stb.),
- helyszíni és laboratóriumi méréseket végez a környezetben uralkodó sugárzási viszonyok, valamint a környezet közegeiben esetlegesen jelen levő radioaktív anyagok kimutatására, azok minőségének és mennyiségének meghatározására,
- számításokat végez a környezetben előforduló természetes és mesterséges radioaktív izotópoktól származó sugárterhelés (dózis) becslésére a lakosság egyedeire,
- adatokat szolgáltat az Országos Környezeti Sugárvédelmi Ellenőrző Rendszer (OKSER) részére.

Az ERMAH hálózat laboratóriumai által végrehajtott **éves radiológiai környezetellenőrzési program** mérési-ellenőrzési eredményeit az **ERMAH Információs Központja** gyűjti és tárolja. Az adatokat az OSSKI elemzi, és ez alapján értékeli a környezet radiológiai állapotát, valamint meghatározza a lakosság sugárterhelését. Az eredmények összefoglalását az *Egészségtudomány* című folyóiratban 1991 óta tesszük közzé, melyek felsorolása megtalálható az OSSKI honlapján is (<http://www.ermah.hu/eredmenyek/eredmenyek.html>).

82. Az ország levegőminőségének vizsgálata az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatot működtető szervezetek végzik. Az itt keletkező adatok minőségbiztosítása több szinten valósul meg.

Az adatok előzetes validálását a mérő állomásokat üzemeltető környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek végzik. Az előállított adatok minőségére további garanciát jelent, hogy *a levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról* szóló 6/2011. (I. 14.) VM rendelet értelmében a mérőállomásokat üzemeltető szervezetnek:

- rendelkeznie kell a feladata szerinti akkreditálással,
- meghatározott időközönként ellenőrző kalibrálást kell végezni,
- évente legalább egy alkalommal részt kell vennie a Levegőtisztaság-védelmi Referenciaközpont által szervezett körmérésen,
- biztosítania kell, hogy a levegő minőségének vizsgálatával kapcsolatos valamennyi mérés nyomon követhető legyen.

Emellett a méréseket a jogszabályban meghatározott szabványosított módszer szerint (vagy azzal egyenértékű eredményt adó módszerrel) kell végezni. A rendelet bizonyos műszerek vonatkozásában azt is előírja, hogy a műszernek rendelkeznie kell típus-jóváhagyási igazolással, amely bizonyítja, hogy a műsvertípus az adott mérésre alkalmas.

A felügyelőségeknél keletkező adatok egy központi adatbázisba érkeznek be, amelyet az Országos Meteorológiai Szolgálat keretében működő Levegőtisztaság-védelmi Referencia Központ (LRK) működtet. Az LRK-hoz beérkezett adatok újabb validáláson mennek keresztül. Ugyancsak a mérési eredmények megfelelő színvonalát szolgálja, hogy az LRK koordinálja a légszennyezettségi mérési módszerek egységesítését, valamint a mérésekkel kapcsolatos minőségbiztosítási és minőségellenőrzési feladatokat. Az LRK laboratóriuma – amely ugyancsak rendelkezik akkreditációval – a felügyelőségek számára körméréseket szervez és maga is részt vesz nemzetközi körméréseken.

83. A környezeti zaj értékeléséről és kezelésről szóló 280/2004 Kormány rendelet – igazodva a környezeti zaj értékeléséről és kezelésről szóló 49/2002/EK irányelv előírásaihoz - stratégiai zajtérképek és intézkedési tervek készítését írja elő a nagyvárosi agglomerációkra és a nagyforgalmú közlekedési létesítményekre.

A rendeletben több olyan előírás is van, amely a stratégiai zajtérképek minőségbiztosítását, megfelelő szakmai színvonalon történő előállítását szolgálja.

Egyrészt a zajtérképet csak a környezeti zaj- és rezgésvédelem területén szakértői tevékenység folytatására jogosult szakértő vagy ilyen szakértőt foglalkoztató szervezet készíthet.

Tekintve, hogy a zajtérképek nem mérésen, hanem a zajforrások kibocsátásának számításán illetve a terjedés modellezésén alapulnak, minőségüket a bemenő adatok minősége jelentősen befolyásolja. Ennek kapcsán a 280/2004. (X.20.) Kormány rendelet – azoknál az adatoknál, ahol ez lehetséges – meghatározza a bemenő adatok forrását, ezzel biztosítva, hogy a zajtérképek előállítása minőségileg megfelelő adatbázisok felhasználásával történjen. A rendelet emellett meghatározza a zajtérkép készítésnél kötelezően alkalmazandó szabványos számítási módszerek körét is.

Az elkészített zajtérképek jóváhagyásukat megelőzően a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségeknél ellenőrzésen esnek át, amely újabb garanciát jelent azok minőségére.

84. *Melyek a nyilvánosságra hozott környezetvédelmi tények, elemzések és értelmező anyagok?*

- A természetvédelmi objektumok térbeli elhelyezkedése (<http://geo.kvvm.hu/tir/>):
  - Nemzetipark-igazgatóságok
  - Védett földtani alapszelvény
  - Védett természeti területek
  - Természetvédelmi terület
  - Tájvédelmi körzet
  - Nemzeti park
  - Nemzeti Ökológiai Hálózat
  - Idegenforgalmi barlang
  - Bemutatóhely
  - Tanösvény
  - Nemzetközi egyezmények
  - UNESCO Világörökség
  - Bioszféra rezervátum magterület
  - Bioszféra rezervátum pufferzóna
  - Bioszféra rezervátum átmeneti terület
  - Natura2000 hálózat
  - Natura2000 – Természetmegőrzési terület
  - Natura2000 – Madárvédelmi terület
  - Minta biotika adatok
- A védett objektumok (értékek, területek) listája (www.termeszetvedelem.hu)

5. cikk (4) bekezdés (a környezeti állapotról szóló jelentések közzététele)

85. A Kvt előírja hatévente megújítandó Nemzeti Környezetvédelmi Program készítését. Az Országgyűlés által elfogadott program és a végrehajtásáról, valamint végrehajtása során készített – szintén nyilvános – jelentések rendszeres tájékoztatást nyújtanak a környezet állapotáról és annak változásáról.

A Kvt 46§ (1) bekezdés e) pontja értelmében a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot.

A Kvt. 51. § alapján a környezetvédelemért felelős miniszter évente jelentést készít a kormány számára az ország környezeti állapotáról. A lakóhelyi környezet állapotának alakulásáról pedig a települési önkormányzat szükség szerint, de legalább évente tájékoztatja a lakosságot.

86. Az ivóvíz és a természetes fürdővíz minőségéről éves jelentést készít az OKI. A nemzeti, település szintű ivóvíz minőségi jelentés a TEIR-ben, valamint az OKI honlapján kerül közzétételre. Emellett az Európai Unió felé is jelentési kötelezettség áll fenn, amelyet 3 évente kell benyújtani. A fürdővizek minőségétől a hazai jelentés ugyancsak a TEIR-en keresztül, valamint az OKI és az OTH honlapján érhető el. Az EU jelentés évente kell az EIONET rendszerbe feltölteni.

87. A környezetvédelemért felelős tárca időszakonként külön kiadványt is megjelentet a hazai környezet állapotáról. 1994-ben jelent meg az első összefoglalás hazánk környezeti mutatóiról. Az 1995-ben elfogadott Kvt. határozta meg a kormányzati szervek által elvégzendő rendszeres jelentések elkészítésének jogi alapjait. A törvény kimondja, hogy mindenkinek joga van a környezet állapotának, a környezetszennyezés mértékének, és a környezet emberi egészségre gyakorolt hatásainak megismerésére. A legutóbbi, a 2003 és a 2008. év közötti időszak adatait értékelő kiadvány 2010-ben jelent meg.

A Zöldhatóságok is időről-időre közzétesznek az illetékességi területüket jellemző környezeti adatokat. 2013-ban az alábbi jelentések kerültek közzétételre:

- Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség az Észak-alföldi Régió és a Dél-alföldi Régió 2011. évi környezetállapotáról szóló jelentését;
- Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség a Felső-Tisza-vidék környezeti állapotát bemutató nyilvános kiadványát 2011. évről;

88. A Központi Statisztikai Hivatal által közzétett kiadványok 2011-2013 között:

- Környezetvédelmi ráfordítások és környezetvédelmi ipar 2011 (Statisztikai Tükör)
- A nemzetgazdasági ágak légszennyező anyag kibocsátása 2000-2010 (Statisztikai Tükör)
- Környezeti helyzetkép, 2011
- A települések infrastrukturális ellátottsága, 2011 (Statisztikai Tükör)
- A fenntartható fejlődés indikátorai Magyarországon (2011 és 2013)

89. Jelentés az Európai Bizottság részére a 91/271/EGK irányelv 17. cikke értelmében a 2 évente felülvizsgált Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Programról. Ehhez kapcsolódóan tájékoztató kiadvány is készült.

90. Az erdőgazdálkodásért felelős miniszter évente közzéteszi a magyar erdők állapotáról, az erdők egészségi állapotának változásáról szóló jelentéseit. Az erdőkkel kapcsolatos adatok elérhetők a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal internetes portálján (http://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszet_szakteruletek/monitoring/evesjelentések).

91. Az Országos Meteorológiai Szolgálat keretében működő Levegőtisztaság-védelmi Referencia Központ az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat automata és manuális alrendszerének adatai alapján évente értékelést készít a hazai levegőminőség előző évi alakulásáról. Az éves értékelésről készült jelentések a Mérőhálózat honlapján (www.kvvm.hu/olm) az „értékelések” címszó alatt érhetőek el.

92. 24/2013 (V.29.) NFM rendelet „a víziközművek vagyoneértékelésének szabályairól és a vízi közmű szolgáltatók által közérdekből közzéteendő adatokról” előírja a szolgáltatók számára a szolgáltatott ivóvíz, valamint a kibocsátott tisztított szennyvíz minőségére vonatkozó információk közzétételét.

5. cikk (5) bekezdés (a környezetvédelemre vonatkozó, illetve a környezethez kapcsolódó tervekről szóló jogszabályok és nemzetközi jogi dokumentumok közzététele)

93. A környezetvédelemért felelős tárca honlapján letölthetőek az elfogadás alatt álló jogszabályok tervezetei. Emellett mind a tárca, mind a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatóságok honlapján megtalálhatók a szakterületet érintő legfontosabb hatályos jogszabályok. Részletes jogi adatbázis található a civil fenntartású „greenfo” internetes

portálon (http://www.greenfo.hu/zold_jogasz/index.php), <http://www.greenfo.hu/zold-jogasz/jogszabalyok-gyujtemeny>), valamint az EMLA Környezeti Management és Jog Egyesület környezetvédelmi döntvénytárat üzemeltet (<http://emla.zoldpok.hu/ekd/drupal/>). Az Országgyűlés elé kerülő jogszabálytervezeteket, munkaanyagokat minden érdeklődő lekérdezheti a http://www.parlament.hu/internet/plsql/internet_irom honlapon is.

94. Az állami természetvédelem hivatalos honlapjáról letölthető a természetvédelmi szakterületre vonatkozó jogszabályok és az állami irányítás egyéb jogi eszközeinek listája.

95. A területfejlesztésért felelős tárca koordinálásával készültek az Európai Duna Régió Stratégia eddigi magyar hozzájárulásának munkaanyagai, melyeket a minisztérium folyamatosan megjelentette a honlapján, a területpolitika alakulását befolyásoló nemzetközi dokumentumokkal együtt.

96. A természetes fürdőhelyekre vonatkozó információkat, ideértve a vízminőség mellett az esetleges szennyező forrásokat, és az előző években előforduló szennyezési eseményeket vagy rendkívüli helyzetet a 78/2008 Kmr értelmében az önkormányzatok, illetve a Népegészségügyi Szakigazgatási Szervek is közzéteszik.

97. A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban tartalmi követelmény R.) a területi tervek (a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, valamint a területrendezési terv) értékelő vizsgálati és tervezési-javaslattevő szakaszaira ír elő környezeti és környezetvédelem tárgyú, kötelezően végrehajtandó feladatokat, megadja a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) tervek megalapozását szolgáló területi hatásvizsgálat tartalmi követelményeit, továbbá a területi tervek véleményezésének, illetve közzétételének rendjét. A tartalmi követelmény R.-ben foglaltaknak megfelelően az elfogadott területi terveket a területfejlesztésért, a területrendezésért, valamint a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter közzéteszi a Kormány honlapján, valamint a TeIR-ben. A megyei önkormányzat által elfogadott területi terveket a megyei önkormányzat teszi közzé honlapján, valamint megküldi a szakterületért felelős miniszternek.

5. cikk (6) bekezdés (a környezethasználók ösztönzése környezeti paramétereik nyilvánosságát illetően, a termékekre vonatkozó környezetvédelmi tájékoztatás)

98. A kötelező adatszolgáltatási rendszereken túl az 5. cikk (6) bekezdésében foglalt célkitűzéseket leginkább az EU ökocímke rendszer, hazai környezetbarát termék minősítő rendszer, valamint az Európai Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési Rendszerben (EMAS) való részvétel szolgálják.

A környezetbarát termékek megkülönböztető, megfelelőség-tanúsító rendszerének létrehozása 1993-ban történt meg. A rendszert felállító határozat értelmében a környezetvédelemért és a területfejlesztésért felelős minisztérium szabályozta a környezetbarát, környezetkímélő megkülönböztető jelzés használatának feltétel-rendszerét, és megalapította a Környezetbarát Termék Nonprofit Kft (www.kornyezetbarat-termek.hu),) jogelődjét, melynek feladata a minősítő-tanúsító rendszer koordinálása és működtetése.

Az EU csatlakozás idejére Magyarországon is kialakításra került az EU ökocímke termékminősítő rendszer jogi és intézményi rendszere. Az ökocímke minősítés koordinálását, működtetését a nemzeti rendszerért felelős Környezetbarát Termék Nonprofit Kft látja el.

A környezetbarát és ökocímke rendszerekre vonatkozó valamennyi információ elérhető angol és magyar nyelven is a környezetvédelemért felelős tárca szakmai ökocímke honlapján: továbbá a **Környezetbarát Termék Nonprofit Kft. honlapján:** <http://www.kornyezetbarat-termek.hu>. A honlapon valamennyi hazai és EU ökocímke minősítési kritériumrendszert, valamint környezetbarát és ökocímke minősítést nyert szervezet adatait is megtalálja az érdeklődő.

Az EU csatlakozással Magyarország is átvette az Európai Unió EMAS rendszerét. Az Illetékes Testület feladatára az OKTVF, az akkreditálási feladatokra a Nemzeti Akkreditáló Testületet (NAT) került kijelölésre.

A szervezetek és valamennyi érdekelt fél folyamatos tájékoztatására a környezetvédelemért felelős minisztérium honlapján EMAS szakmai honlap került kialakításra <http://emas.kvvm.hu/>, amely tájékoztatást ad a jogszabályi és intézményi rendszerről, folyamatosan, naprakészen közli az információkat EMAS nyilvántartásba vett szervezetekről és az akkreditált hitelesítőkről. Megjelenteti az EMAS szerint nyilvántartásba vett szervezetek hitelesített környezetvédelmi nyilatkozatait, és rendszeres híryanaggal szolgál az érdeklődőknek szakmai terület eseményeiről, eredményeiről.

99. 2010 elején elkezdődött a Nemzeti Parki Termék Védjegy rendszer felállítása, melynek célja, hogy támogassa a helyi termelőket, helyben élőket és szolgáltatókat, akik természeti értékekben gazdag területen, hagyományos módon és a természetvédelem érdekeivel összhangban gazdálkodnak. A védjegyet a védett természeti területeken vagy Natura 2000 területen megtermelt, a tanúsítványi feltételeknek megfelelő termékeknek és szolgáltatásoknak ítélik oda. A védjegy a vásárlók és fogyasztók felé minőségi garanciaként biztosítja, hogy egy termék vagy egy szolgáltatás az adott régióból származik, hogy a termék vagy a szolgáltatás környezetkímélő módon előállított, jó minőségű. 2010 októbere óta a védjegyet 70 termelő több mint 150 terméke kapta meg. A védjegy kiosztására a Nemzeti Parkok Hete rendezvény keretében kerül sor.

5. cikk (9) bekezdés (elektronikus szennyezés-bejelentési és -nyilvántartási rendszerek létrehozása)

100. Magyarország az elektronikus szennyezés-bejelentési és –nyilvántartási rendszerekkel kapcsolatos nemzetközi és hazai adatszolgáltatási kötelezettségét az Európai Szennyezőanyag Kibocsátási Nyilvántartást (EPER-European Pollutant Emission Register) felváltó 166/2006/EK Európai Parlamenti és Tanácsi rendelettel létrehozott Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és –szállítási Nyilvántartás (E-PRTR- European Pollution Release and Transfer Register), valamint az ENSZ-EGB PRTR (Pollution Release and Transfer Register) Jegyzőkönyv által előírt Nemzeti PRTR nyilvántartás létrehozásával és üzemeltetésével teljesíti. Magyarország a PRTR Jegyzőkönyvet Kijevben - a 2003. május 21-23. között tartott miniszteri konferencia keretében - írta alá és 2009. június 8-án ratifikálta. A ratifikációt a 2009.évi LIII. törvényben hirdette ki. A PRTR Jegyzőkönyv 2009. október 8-án lépett hatályba.

101. A környezetvédelemért felelős minisztérium már az első két EPER jelentésben (2004-ben valamint 2006-ban) is tevékenyen részt vett és elkészítette jelentését az Európai Bizottságnak, majd az adatokat a tárca honlapján a nyilvánosság számára is hozzáférhetővé tette. Az E-PRTR/PRTR végrehajtásának folyamatában az európai uniós szabályozás előírásainak megfelelően, azzal azonos módon alakította ki a PRTR nyilvántartás rendszerét. A PRTR az E-PRTR nyilvántartással azonos kibővített szennyezőanyag-listát tartalmaz. A nyilvántartás létrehozásához szükséges jogszabályi¹ feltételeket a tárca 2007-ben biztosította. Ebben módosította: az adatszolgáltatásra kötelezett szennyezőanyagok körét és figyelembe vette a párhuzamos adatszolgáltatás elkerülésére vonatkozó jogszabályi előírást. A szakterületi jogszabályokat harmonizálva kibővítette az új jelentéstételi kötelezettségekkel (pl. a balesetkből származó kibocsátások és a használt elemzési/számítási módszerek jelentéstételi kötelezettségét beépítette a szakterületi adatlapokba, a diffúz forrásokból származó levegőbe történő kibocsátások jelentéséhez külön adatlapokat dolgozott ki az állattartó telepek, valamint az ipari szektor részére, a hulladékgazdálkodással kapcsolatos adatszolgáltatáshoz szükséges adatlapokat szintén módosította, stb.). A CO₂-ra vonatkozó jelentéstételi kötelezettségeket külön jogszabályok tartalmazzák, melyek az EU ETS (Emission Trade System) emisszió kereskedelmi rendszernek való megfelelést szolgálják és egyben az E-PRTR/PRTR adatszolgáltatáshoz is megfelelnek.

2012 szeptemberében elkészültek az E-PRTR jelentés adatait megjelenítő térképi alkalmazások, melyek Google Earth programmal nézhetőek meg. A térképi fájl ipari szektoronként, régióként, felügyelőségenként és megyénként csoportosítva is tartalmazza az adott éven az (E)PRTR nyilvántartásban lévő üzemeket. Magyarország eddig öt-E-PRTR jelentést teljesített (a 2007. évre vonatkozó adatszolgáltatással kezdődően évenként a 2011. évre vonatkozó adatszolgáltatást bezáróan. 2009- től kezdve az Európai Bizottság részére, és jelenleg a hatodik, 2014ben esedékes E-PRTR jelentéshez szükséges feladatok előkészítésén dolgozik. 2009-ben az adatok széles körű publikálásához elkészítette az E-PRTR honlapot (<http://prtr.kvvm.hu>, jelenleg <http://okir.kvvm.hu/prtr/>), amelyen megtalálhatók az első öt év jelentései és a 2007 és 2011 közötti időszakról szóló adatszolgáltatás adatai. A 2011. évről szóló legfrissebb, 2013. évi jelentés már 718 hazai ipari és mezőgazdasági üzem 2011-es szennyezőanyag-kibocsátási, valamint hulladékelszállítási adatait tartalmazza. A honlapon, a Magyarországon létező legnagyobb ipari környezetterhelők telephelyenkénti levegőbe, vízbe és talajba történő kibocsátásai, valamint a szennyvízben levő szennyezőanyag- és hulladék-elszállítások mennyisége kerül bemutatásra, táblázatos formában, dinamikus keresési lehetőségekkel és térinformatikai megjelenítéssel.

Az elmúlt években a meglévő PRTR-rendszer informatikai és szakmai szempontból történő továbbfejlesztésére pályázatot adtunk be. A KEOP pályázatot az Új Széchenyi Terv keretén belül Környezetvédelmi Célú Informatikai Fejlesztések a Közigazgatásban címmel nyújtotta be a Minisztérium az NFÜ (Nemzeti Fejlesztési Ügynökség) részére. 2012. év folyamán a pályázatot racionalizálásnak vetettük alá. A PRTR pályázat az OKIR pályázaton belül 2012-ben került benyújtásra. Jelenleg a pályázat a közbeszerzési eljárás szakaszában van, amelynek végrehajtási határideje 2014. május 31.

12. Az 5. cikk alkalmazását gátló tényezők

1

A természetvédelmi szakágazat térítésmentesen rendelkezésre bocsátja a Természetvédelmi Információs Rendszer közönségszolgálati modulján a hazai és európai jelentőségű védett természeti értékek és területek elterjedését. A térképek létrehozásához szükséges állami alapadatokhoz való hozzáférésért viszont több százmillió Ft-ot kell fizetnie a természetvédelmi szakterületnek az állami földmérési alaptérképekhez való hozzáférésért. A jogbiztonság érdekében megoldandó feladat a természetvédelmi jogi jellegek térítésmentes feljegyeztetése az ingatlan-nyilvántartásban.

Az alapvető jogok biztosa 2012-ben lezárult, hivatalból indított vizsgálatban tekintette át a védett természeti területek, környezetvédelmi célú korlátozások és tilalmak ingatlan-nyilvántartási feljegyzésének aktuális állását. A vizsgálat legfontosabb megállapítása szerint nem történt előrelépés a kérdéses ingatlan-nyilvántartási feljegyzéseket elősegítő (jogi)szabályozásban, illetve az állami feladatellátás feltételeinek biztosításában. A vizsgált környezetvédelmi jogintézményekkel kapcsolatos mulasztások továbbra is visszásságot okoznak az egészséges környezethez való jog érvényesítésével kapcsolatban, az ingatlan-nyilvántartási bejegyzések elmaradása pedig – az idő múlására is figyelemmel – a jogbiztonság tekintetében idéz elő visszásságot (Ld. AJB-2287/2012 számú jelentés).

102. A nem kormányzati szektor által jelzett nehézségek az alábbiak

A civil szervezetek álláspontja szerint az információs rendszerek nagy részének a praktikus használata komoly előképzettséget és szakértelmet igényel, a felhasználók nagy részének gondot okoz azok használata. Fontos lenne közérthető és mindenki számára elérhető és használható felületek létrehozása. Problémát jelent, hogy a különböző környezeti elemekre vonatkozó adatok külön információs rendszerekben foglaltak.

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) elvileg működik, azonban forráshiány miatt az adatgyűjtés akadozik, így a feltöltött adatok is hiányosak lehetnek.

A civil szervezetek álláspontja szerint, míg a természetvédelmi adatok széles körben elérhetőek és részletesek a környezetvédelmi adatszolgáltatás hiányos.

A civil szervezetek szerint szükség lenne egy könnyen elérhető és átlátható, elektronikus vagy nyomtatott formában megjelenő országos átfogó kiadványra, mind a természetvédelmi mind a környezetvédelmi adatokat illetően.

13. További információk a környezeti adatok összegyűjtésével és terjesztésével kapcsolatban

103. Civil szervezetek, önállóan gyűjtött vagy állami alapadatokra támaszkodva szintén fenntartanak környezeti adatbázisokat. Ezek között vannak általános (www.greenfo.hu; www.kothalo.hu), illetve tematikus adatbázisok (www.humus.hu - hulladék; www.mme.hu – természetvédelem; www.emla.hu – jog). Ezen adatbázisok mellett számos civil környezetvédelmi szervezet jelentet meg rendszeresen vagy eseti jelleggel a környezet állapotával kapcsolatos kiadványokat.

Több települési önkormányzat honlapján elérhetőek továbbá a környezet helyi állapotára vonatkozó információk.

104. Az ajkai [vörösiszap](#)-katasztrófa tíz emberéletet követelő ipari szerencsétlenség és környezetkárosító katasztrófa, amit az okozott, hogy [2010. október 4-én](#) átszakadt a [MAL Magyar Alumínium Termelő és Kereskedelmi Zrt.](#) (Mal) tulajdonában lévő [Ajakai](#)

[Timföldgyár Kolontár](#) és [Ajka](#) között létesített [vörösiszap](#) -tárolójának a gátja. A kiömlő, körülbelül 600–700.000 köbméternyi iszap elöntötte [Kolontár](#), [Devecser](#) és [Somlóvásárhely](#) települések mélyebben fekvő

részeit.http://hu.wikipedia.org/wiki/Ajkai_v%C3%B6r%C3%B6siszap-katasztr%C3%B3fa_-_cite_note-1 Az erősen lúgos, maró hatású ipari hulladék körülbelül 40 négyzetkilométeren terült szét, felbecsülhetetlen gazdasági és ökológiai károkat okozva az [Ajakai kistérségben](#) és több magyarországi folyóban.

2013 februárjában a Mal jogerősen kártérítési pert veszített, ezért elrendelték a cég felszámolását. 2013. február 17-én a Veszprémi Törvényszék elrendelte a Mal felszámolását és ez év áprilisában megalakult az állami tulajdonú Mal. A Mal egyedüli részvényese a [Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.](#) lett.

14. Kapcsolódó web-oldalak

www.kornyezetbarat-termek.hu

<http://okocimke.kvvm.hu>

<http://emas.kvvm.hu/>

<http://eper-prtr.kvvm.hu>

<http://okir.kvvm.hu/>

<http://www.eper.ec.europa.eu>

<http://www.ippc.hu>

www.biosafety.hu

<http://biodiv.kvvm.hu>

<http://www.fvm.hu/main.php?folderID=1382>

<http://gmoinfo.jrc.it/>

www.aesz.hu

www.antsz.hu

www.hidroinfo.hu

www.vizugy.hu

<http://okir.kvvm.hu/>

<http://geo.kvvm.hu/tir/>

<https://teir.vati.hu/>

<http://www.terport.hu/>

www.met.hu

www.kvvm.hu/olm

<http://prtr.kvvm.hu>

www.katasztrofavedelem.hu

<http://www.osski.hu>

<http://www.lltk.hu>

www.biodiv.hu

<http://gmoinfo.jrc.ec.europa.eu>

www.nebih.gov.hu

<https://www.hunetr.hu//crweb/>

<http://nevjegyzekek.magyarorszag.hu>

15. A 6. cikk alkalmazása (a nyilvánosság részvétele egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban)

105. A Ket. módosítása több szempontból is érintette a nyilvánosság részvételét a – környezetvédelemmel összefüggő – közigazgatási hatósági eljárásokban:

- A társadalmi és érdekképviselői szervezetek eljárásba való bekapcsolódásának elősegítése érdekében felhatalmazást adott a kormánynak adatbázis létrehozására. Ez az adatbázis arra szolgál, hogy ha a bejelentkezett társadalmi és érdekvédelmi szervezetek megjelölik, hogy mely alapvető jogot vagy közérdeket kívánják védeni mely típusú hatósági eljárásokban, akkor az ilyen hatósági eljárás megindításáról a hatóságok az adatbázis alapján külön értesítést küldenek részükre. Az adatbázisba való jelentkezés ugyanakkor természetesen nem feltétele annak, hogy az érintett szervezet részt vehessen az eljárásban, csupán elősegíti, hogy az eljárás korai fázisában értesüljön a hatósági eljárás megindításáról minden érintett szervezet.
- A viták hatékony rendezése érdekében, ha több mint ötven ügyfél vagy több mint öt ügyfélnek minősülő szervezet vesz részt a közigazgatási eljárásban, akkor (ha törvény másként nem rendelkezik) kötelező közmeghallgatást tartani. A közmeghallgatás intézménye nemcsak a környezetvédelemmel összefüggő eljárásokra, hanem valamennyi közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozik, így a nyilvánosság számára a környezetvédelemmel csak közvetve összefüggő eljárásokban is ismertté válhatnak az eljárásra vonatkozó legfontosabb tények és információk, továbbá az ügyfelek, az egyéb érintettek, valamint a hatóság álláspontja.
- A nyilvánosság tájékozódásának lehetőségét oly módon is bővíti, hogy az eljárást befejező döntés, pontosabban a határozat, valamint az első fokú határozatot megsemmisítő és az első fokú határozatot hozó hatóságot új eljárása utasító végzés nyilvánosságát az eddiginél szélesebb körben biztosítja, amikor úgy rendelkezik, hogy az abban szereplő közérdekű adatokat bárki számára megismerhetővé kell tenni, aki azt kéri. A személyes adatot és védett adatot nem tartalmazó döntés megismerése iránti igény előterjesztéséhez tehát nincs szükség a megismeréshez fűződő jogos érdek igazolására, a közérdekű adatok nyilvánosságának minél teljesebb körű érvényesülése érdekében pedig az igénylő számára meg nem ismerhető adatot is tartalmazó iratról a hatóságnak kivonatot kell készítenie.
- A Ket. 15. § (5) bekezdése szerint meghatározott ügyekben jogszabály ügyféli jogosultságokat, illetve ügyféli jogállást biztosíthat azoknak a civil szervezeteknek, amelyeknek a nyilvántartásba vett tevékenysége valamely alapvető jog védelmére vagy valamilyen közérdek érvényre juttatására irányul. A 15. § (5a) bekezdése pedig kimondja, hogy a hatósági eljárásban azokat a civil szervezeteket, amelyeknek a nyilvántartásba vett tevékenysége valamely alapvető jog védelmére vagy valamilyen közérdek érvényre juttatására irányul, az eljárás során megilleti a nyilatkozattételi jog.

6. cikk (1)-(10) bekezdés (részvétel a környezetre jelentős hatással bíró tevékenységek engedélyezésében)

106. Az Egyezmény I. mellékletében felsorolt tevékenységek a magyar szabályozásban a környezeti hatásvizsgálati szabályozás (környezetvédelmi engedélyezés) és/vagy az egységes környezethasználati engedélyezés hatálya alá tartoznak. Mindkét engedélyezési eljárás összhangban van a 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel is, amely a két eljárást meghatározó európai irányelveket (85/337/EGK, 2008/1/EK kodifikált irányelv) módosította, hogy azok az Aarhusi Egyezmény idetartozó rendelkezéseinek teljes mértékben megfeleljenek.

107. A környezeti hatásvizsgálati eljárást megelőzően a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló beruházások területi elhelyezhetőségének keretét az országos, a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervek adják. A területrendezési tervekre vonatkozó jogszabály-tervezetek egyeztetése nyilvános, interneten keresztül hozzáférhető, és a tervekkel kapcsolatos véleményét bárki felterjeszheti.

108. A környezeti hatásvizsgálat részletes szabályait a Kvt. valamint a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (e szakasz tekintetében: Korm. rendelet) tartalmazza. Azoknál a beruházásoknál, ahol a jogalkotó rövidebb és egyszerűsített engedélyezést tartott indokoltnak, ott a hatásvizsgálati eljárásra is az általánostól eltérő rendelkezéseket hoztak a beszámolási időszakban a beruházások egy szélesebb körére vonatkozóan. Ilyen eltéréseket tesz lehetővé a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény és az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30/B. §-a az összevont telepítési eljárásról. Az általános kérdésekben érvényesülnek a közigazgatási eljárás általános kereteit lefektető 2004. évi CXL. törvény (Ket.), továbbá az adatnyilvánosság tekintetében az Info tv. rendelkezései is.

A környezeti hatásvizsgálat-köteles tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban az Egyezmény 6. cikke szerinti követelmények a következők szerint teljesülnek.

A Korm. rendelet mellékletei határozzák meg a mindig hatásvizsgálat-köteles tevékenységeket, valamint az eseti döntés alapján hatásvizsgálat-köteles tevékenységeket. Ez lefedi az Egyezmény mellékletében meghatározott tevékenységeket, sőt további tevékenységeket is tartalmaz, valamint a megadott küszöbérték alatt is előír hatásvizsgálati kötelezettséget.

A környezeti hatásvizsgálat-köteles tevékenység végzéshez vagy környezetvédelmi engedélyt, vagy, ha a tevékenység egyúttal az egységes környezethasználati engedélyezés alá tartozik, egységes környezethasználati engedélyt kell szerezni. Ez utóbbi esetben is érvényesülnek a környezeti hatásvizsgálat szabályai.

A korai és megfelelő tájékoztatást és részvételt a magyar szabályozás már a környezeti hatásvizsgálatot megelőző előzetes vizsgálatban, illetve amennyiben azt a környezethasználó kezdeményezi, előzetes konzultáció keretében is biztosítja. A kérelem és az előzetes vizsgálati, illetve konzultációs dokumentáció benyújtását követően a környezetvédelmi hatóság (az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség) hivatalában és honlapján közleményt tesz közzé. A közlemény tartalmát a Ket.-ben lévő általános előírások és a Korm. rendelet specifikus előírásai határozzák meg. Már ez a közlemény tartalmazza mindazt a tájékoztatást a nyilvánosság számára, ami ebben a korai fázisban megadható és amit az Egyezmény előír.

Az előzetes vizsgálati, illetve konzultációs dokumentációt, a kérelmet és a közleményt megkapja a tevékenység helye szerinti település és a feltételezetten érintett települések jegyzője, akiknek biztosítaniuk kell a kérelemhez és a dokumentációhoz való hozzáférést, valamint a közleményt közterületen és más egyéb helyben szokásos módon is közzé kell tenniük. Az érintett nyilvánosságnak 21 nap áll rendelkezésére, hogy ily módon tájékozódjon, és írásban kifejtse véleményét.

Az előzetes vizsgálati eljárás során – a 81. pontban hivatkozott Ket. rendelkezés szerint – akkor kell közmeghallgatást tartani, ha az eljárásban legalább 50 ügyfél vagy 5 környezetvédelmi civil szervezet részt vesz.

A környezetvédelmi hatóság lehetővé teszi a további információkhoz való hozzáférést is, így rendelkezésre állásukat követően a tárgyalási jegyzőkönyvbe, a szakhatósági állásfoglalásokba, valamint a szakértői véleményekbe való betekintést is biztosítja.

Társadalmi részvételt érintő a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet módosítása:

- a környezethasználó előzetes vizsgálat iránti kérelmet nyújthat be a felügyelőséghez, abban az esetben is, ha olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely megfelel a 3. számú mellékletben szereplő tevékenységnek, azonban az abban meghatározott küszöbértéket nem éri el vagy az ott szereplő kritériumot nem teljesíti.
- A Korm. rendelet 3. számú melléklet szerinti olyan tevékenység esetén, amely nem éri el a Kr. 3. számú mellékletben meghatározott küszöbértéket, vagy a Kr. 3. számú mellékletben a tevékenységre megállapított feltétel nem teljesül, kormányrendeletben meghatározott esetekben a felügyelőség előzetes vizsgálati eljárás lefolytatása nélkül, más hatósági (*vízjogi*), szakhatósági eljárásban vizsgálja, hogy a tevékenység következtében jelentős környezeti hatások feltételezhetők-e.
Ha a felügyelőség más hatósági, szakhatósági eljárásban megállapította, hogy a tevékenység várható környezeti hatásai jelentősek, akkor környezeti hatásvizsgálati eljárás alapján környezetvédelmi *engedély szükséges*.

A környezetvédelmi hatóság a döntéshozatal előtt a kapott észrevételeket a szakhatóságok bevonásával érdemben vizsgálja. Döntését nyilvánosan közzé teszi a Ket., a Kvt és a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet szabályai szerint, és azt közzétételre az eljárásban részt vett önkormányzatoknak is megküldi. A jogerős határozatot a felügyelőség ugyancsak nyilvánosságra hozza a Ket. és a Kvt. szerint.

Amennyiben a környezeti hatások jelentősége miatt környezeti hatásvizsgálatra van szükség, a kérelem és – az előzetes vizsgálati elemzést lezáró határozat szerint elkészített – környezeti hatástanulmány benyújtása után környezeti hatásvizsgálati eljárásra kerül sor.

Az eljárás megindulásáról a környezetvédelmi hatóság honlapján közleményt tesz közzé. A közlemény tartalmát a Ket-ben lévő általános előírások és a Korm. rendelet specifikus előírásai határozzák meg. Ez a közlemény tartalmazza mindazt a tájékoztatást a nyilvánosság számára, amit az engedélyezési eljárásban az Egyezmény előír.

A felügyelőség a közmeghallgatásra vonatkozó adatokat hirdetményi úton közzéteszi, valamint közhírré tételre megküldi az eljárásban részt vevő önkormányzatok jegyzőinek. A jegyző a közhírré tételt követő öt napon belül tájékoztatja a felügyelőséget a közlemény közhírré tételének időpontjáról és helyéről. (Korm. rendelet 9. § (6) bekezdése).

A környezeti hatástanulmányt, a kérelmet és a közleményt megkapja a tevékenység helye szerinti település, a kérelmet és a közleményt (rendelet 8. § (2) bekezdése) a feltételezeten érintett települések jegyzője, akiknek biztosítani kell a kérelemhez és a dokumentációhoz való hozzáférést, valamint a közleményt közterületen és más egyéb helyben szokásos módon is közzé kell tenniük. Az érintett nyilvánosságnak 30 nap (az Ngvtv. szerinti kiemelt beruházások

eljárása esetén 25 nap) áll rendelkezésére, hogy ily módon tájékozódjon, és írásban kifejtse véleményét.

A környezetvédelmi hatóság lehetővé teszi a további információkhoz való hozzáférést is, így rendelkezésre állásukat követően a szakhatósági állásfoglalásokba, a szakértői véleményekbe, valamint a hiánypótlási iratokba való betekintést is biztosítja.

Amennyiben a közmeghallgatásra vonatkozó adatok már az eljárás megindulásakor ismertek, a közmeghallgatásra vonatkozó adatokat már az eljárás megindulásáról szóló közlemény tartalmazza. A hatásvizsgálati eljárásban a környezetvédelmi hatóság közmeghallgatást tart legalább a telepítés helye szerinti önkormányzat területén, kivéve, ha a tevékenység katonai titokvédelem alá esik. Több érintett település esetén, vagy ha az érintettek száma miatt ez indokolt, több helyszínen is tartható közmeghallgatás. Ha ez az érintett nyilvánosság eljárásban való részvétele szempontjából hátránnyal nem jár, a közmeghallgatás a felügyelőség erre alkalmas hivatalos helyiségében is megtartható. A környezetvédelmi hatóság ezt a lehetőséget a gyakorlatban nem alkalmazza, mivel a nyilvánosság, mint ügyfél joga, jogos érdeke sérülhet. A felügyelőség a közmeghallgatásra vonatkozó adatokat hirdetményi úton közzéteszi, valamint közhírré tételre megküldi az eljárásban részt vevő önkormányzatok jegyzőinek. A jegyző a közhírré tételt követő öt napon belül tájékoztatja a felügyelőséget a közlemény közhírré tételének időpontjáról és helyéről. (Korm. rendelet 9. § (6) bekezdése) A közzétételnek legalább harminc nappal a közmeghallgatás időpontja előtt kell megtörténnie. (Korm. rendelet 9. § (7) bekezdése)

Az eljárásban ügyfélként résztvevő civil szervezeteket a környezetvédelmi hatóság külön is értesíti. Amennyiben a felügyelőség a közmeghallgatást a Ket. alapján hangfelvétellel vagy kép- és hangfelvétellel dokumentálja, azt elektronikus úton közzéteszi. Amennyiben a felügyelőség a közmeghallgatás dokumentálására az írásos jegyzőkönyvi formát választja, a dokumentumot elektronikus úton közzéteszi

A környezetvédelmi hatóság a döntéshozatal előtt a kapott észrevételeket a szakhatóságok bevonásával érdemben vizsgálja. A döntés indoklásában ki kell térni az észrevételek figyelembe vételére, valamint a nyilvánosság bevonásának menetére. Döntését nyilvánosan közzé teszi a Ket., a Kvt és a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet szabályai szerint, és azt közzétételre az eljárásban részt vett önkormányzatoknak is megküldi. A jogerős határozatot a felügyelőség ugyancsak nyilvánosságra hozza a Ket. és a Kvt. szerint.

A környezeti hatásvizsgálati eljárásban a kérelem, a környezeti hatástanulmány és a hatósági döntés nyilvánosságra hozatala aktívan, a nyilvánosság külön tájékoztatásával, az előző pontban leírt módon történik.

Nem hozhatók nyilvánosságra ezekből az iratokból azok az adatok, amelyek törvény értelmében minősített titoknak minősülnek, vagy a kérelmező szerint üzleti titkot képeznek. Nem történik nyilvánosság bevonása a katonai titokvédelem alá tartozó tevékenységekkel összefüggő eljárásban, de ebben az esetben is a környezetvédelmi hatóság a környezeti hatásokról az érintett települési önkormányzatok jegyzőit tájékoztatja.

Az eljárás más dokumentumai közül a közmeghallgatási jegyzőkönyveknél és a jogerős határozatoknál kell biztosítani a nyilvánosságot. Olyan egyéb dokumentumok esetében, mint például szakvélemény, vagy amelyek a döntéshozatal szempontjából lényeges környezeti információt tartalmaznak, az érintett nyilvánosság számára való hozzáférést kell biztosítani.

109. Az országhatáron áttérjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espooban (Finnország), 1991. február 26. napján aláírt egyezmény (Espooi egyezmény) szerinti

nemzetközi környezeti hatásvizsgálati eljárás során a potenciális hatásviselő fél nyilvánossága számára ugyanolyan részvételi jogokat kell biztosítani, mint a kibocsátó fél nyilvánossága számára. Ennek megfelelően amennyiben Magyarország hatásviselő félként részt vesz egy másik ország területén tervezett beruházás környezeti hatásvizsgálati eljárásában, akkor az írásbeli vélemények kifejtésére rendelkezésre álló határidőre és a nyilvános fórum megrendezésére a kibocsátó fél nemzeti jogszabálya az irányadó. Ezekben az eljárásokban a környezetvédelemért felelős tárca gondoskodik a kibocsátó féltől megkapott projektdokumentáció közzétételéről. A dokumentációra vonatkozó írásbeli észrevételeket postai úton a Vidékfejlesztési Minisztérium Környezetmegőrzési Főosztálya részére, elektronikus úton pedig az espoo@vm.gov.hu címre lehet megküldeni. A beérkezett észrevételeket a környezetvédelemért felelős minisztérium a tervezett projektekre vonatkozó hivatalos magyar állásponttal együtt továbbítja a kibocsátó fél részére.

110. A társadalmi részvétel az engedélyezési eljárás során a telepítés helye szerinti, valamint a telepítési hellyel szomszédos, továbbá a hatásterületen lévő, a kibocsátással érintett települési önkormányzatnál kifüggesztett vagy egyéb módon közzétett hirdetmény szerint történik. A társadalmi részvétel részletes szabályaira a környezetvédelmi hatóság által saját hirdetőtábláján és honlapján közzétett hirdetmény is kitér.

A hirdetmény tartalmazza a telepítés helyét és a tevékenység kérelem szerinti rövid leírását, különös tekintettel az elérhető legjobb technika alkalmazását, a hatásterület bemutatását, azt, hogy a kérelem hol és mikor tekinthető meg, valamint felhívást arra, hogy az önkormányzat jegyzőjénél vagy a környezetvédelmi hatóságnál a kérelem tartalmára vonatkozóan, írásbeli észrevételt lehet tenni, továbbá az elektronikus úton közzétett kérelem és mellékletek elérési helyét (Korm. rendelet 8. § (1) g) pontja). A hirdetmény tartalmazhatja a közmeghallgatásra vonatkozó adatokat is, ebben az esetben a közmeghallgatásról külön közzététel és közhírré tétel nem szükséges. (Korm. rendelet 8. § (1a) bekezdése) A Felügyelőség ezt a joggyakorlatot folytatja.

A környezetvédelmi hatóság a benyújtott észrevételeket eljuttatja a kérelmezőnek, aki ezekre vonatkozó álláspontját a környezetvédelmi hatósághoz továbbítja. A környezetvédelmi hatóság a döntéshozatal előtt az észrevételeket a szakhatóságok bevonásával érdemben vizsgálja. Az észrevételek értékelését a környezetvédelmi hatóság határozatának indokolásában ismerteti. Az értékelés magában foglalja az észrevételek ténybeli megítélését, szakterületi elemzését és a jogi következtetéseket.

A nyilvánosság tájékoztatása az eljárásban hozott döntésről a környezetvédelmi hatóság és az eljárásban részt vett települési önkormányzat jegyzője által a határozat közszemlére tételével történik. A környezetvédelmi hatóságnak az általa nyilvántartott adatokról megkeresésre felvilágosítást kell adnia, és biztosítania kell az adatokhoz való hozzáférés lehetőségét.

111. Az Evt. 113. §. (15) és (16) bekezdése alapján a védett természeti területnek nem minősülő, külön jogszabály szerint végzett üzemtervi felülvizsgálathoz szükséges adatokat valamennyi hatóság, valamint állami és önkormányzati szervezet köteles az erdészeti hatóság rendelkezésére bocsátani. A 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet szabályozza a felülvizsgálat menetét. Az erdőtervezés alá vont területen lévő védett természeti területekre, illetve Natura 2000 területekre vonatkozó adatokhoz történő hozzáférést az erdészeti hatóság az előzetes tárgyalás időpontjára való felhívást megelőzően legalább 30 nappal biztosítja a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv részére. Emellett a jogszabály biztosítja azoknak a civil szervezeteknek a részvételi jogát az előzetes tárgyaláson,

amelyeknek az alapszabályában, alapító okiratában foglalt tevékenységi körét az erdőtervezés alá vont területen folytatott erdőgazdálkodás érinti.

6. cikk (11) bekezdés (részvétel a genetikailag módosított szervezetek engedélyezésében)

112. A genetikailag módosított szervezetek engedélyezésének szabályait Magyarországon a géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény tartalmazza. A géntechnológiai hatóság a géntechnológiai tevékenység végzését a Géntechnológiai Eljárásokat Véleményező Bizottság (a továbbiakban: Géntechnológiai Bizottság) véleménye alapján engedélyezi, amennyiben az engedélyezés nemzeti hatáskörbe tartozik. Az uniós hatáskörbe tartozó engedélyezési eljárásokban a nemzeti hatósági feladatokat a géntechnológiai hatóság látja el, mely a feladatának ellátása során – az adminisztratív feladatokat kivéve – egyeztet a Géntechnológiai Bizottsággal. A környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság az uniós hatáskörbe tartozó, élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó engedélyezési eljárások során egyeztet az egészségügyi géntechnológiai hatósággal. Az egészségügyi géntechnológiai hatóság az uniós hatáskörbe tartozó engedélyezési eljárások során egyeztet a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatósággal. A géntechnológiai hatóság az engedély iránti kérelmet a Géntechnológiai Bizottság véleményére figyelemmel bírálja el. A géntechnológiai hatóság az engedély iránti kérelmet a Géntechnológiai Bizottság véleménye ellenére is elutasíthatja vagy az engedélyt megadhatja.

A Géntechnológiai Bizottságban a törvény értelmében részt vesznek a környezetvédelmi, egészségvédelmi, valamint fogyasztóvédelmi céllal bejegyzett civil szervezeteknek – az általuk meghatározott módon választott – képviselői is. A szervezet működését a Géntechnológiai Eljárásokat Véleményező Bizottság szervezetéről és működéséről szóló 128/2003. (XII. 19.) FVM rendelet szabályozza.

Az engedélyezési eljárás során a géntechnológiai hatóság – az üzleti titok, a szerzői jog és a fajtaoltalom körébe eső adatok kivételével – az engedély tervezetét társadalmi konzultáció érdekében hivatalos lapjában és honlapján közzéteszi. Az engedély tervezetére a hivatalos lapban való közzétételtől számított 30 napon belül lehet észrevételeket tenni – ezeket az észrevételeket a Géntechnológiai Bizottság további 10 napon belül véleményezi, és véleményét a géntechnológiai hatóságnak megküldi. A géntechnológiai hatóság a Géntechnológiai Bizottság véleményének beérkezését követően az engedély tervezetét véglegesíti, megváltoztatja vagy a kérelmet elutasítja. ..

16. A 6. cikk alkalmazását gátló tényezők

113. A nem kormányzati szektor által jelzett nehézségek az alábbiak

A civil szervezetek álláspontja szerint fejleszteni szükséges az aktív állampolgári részvételre való képesítést, ajánlottan az oktatási rendszer keretein belül is.

17. További információk a nyilvánosságnak az egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban való részvételéről (opcionális)

114. A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény 2012. V. 1-jétől hatályos módosítása a törvény hatálya alá tartozó beruházások esetében a környezeti hatásvizsgálathoz,

valamint egységes környezethasználati engedélyezési eljárásokhoz, az ezen eljárások komplexitását figyelembe vevő, megalapozott döntéshozatalhoz szükséges ügyintézési határidőt jelentősen csökkentették, egységesen 2 hónapra. A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet ugyancsak 2012. V. 1-jétől hatályos módosítása a törvény hatálya alá tartozó beruházások esetében a környezeti hatásvizsgálati eljárásban a minimális 30 napról 25 napra csökkentette a nyilvánosság számára a környezeti hatástanulmány véleményezésére rendelkezésre álló időt. E két változtatás együttesen nehezíti a nyilvánosságnak a döntéshozatalban való érdemi részvételét, egyrészt mert a hatóság számára rendelkezésre álló ügyintézési idő csökkentése csökkenti azt az időt is, amit a nyilvánosság bevonásának előkészítésére, szervezésére, majd a vélemények feldolgozására, mérlegelésére fordíthat, másrészt a nyilvánosságnak éppen a legnagyobb jelentőségű beruházások esetén lesz kevesebb ideje a nagy terjedelmű dokumentációk elolvasására, véleményének kialakítására.

18. Kapcsolódó web-oldalak

www.ippc.hu/www.euvki.hu

<http://www.lltk.hu>

<http://gmo.kormany.hu/gentechnologiai-eljarasokat-velemenyezo-bizottsag>

19. A 7. cikk alkalmazása (a nyilvánosság részvétele a környezettel kapcsolatos tervekre, programokra és irányelvekre vonatkozó eljárásokban)

115. A környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek és programok környezeti vizsgálatát alapvonalaiban a Kvt., részleteiben az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Kormányrendelet és az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espoóban, 1991. február 26. napján elfogadott egyezményhez kapcsolódó, a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló, Kijevben, 2003. május 21-én elfogadott jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 132/2010. (IV. 21.) Kormányrendelet szabályozza. A környezeti vizsgálat szabályozása összhangban van a 2001/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel, és ennek megfelelően kiterjed a környezeti értékelés készítésére, a környezet védelméért felelős közigazgatási szervektől vélemény, továbbá az érintett nyilvánosságtól észrevétel kérésére, illetve országhatáron áterjedő jelentős hatás esetén az érintett országgal való konzultációra, valamint ezek eredményeinek a terv, illetve program kidolgozása és a döntéshozatal során történő figyelembevételére.

A környezeti vizsgálatra kötelezett terveknel és programoknál (továbbiakban: program) a szabályozás előírja, hogy a környezeti értékelés kidolgozójának már akkor meg kell terveznie és nyilvánosságra is kell hoznia a nyilvánosság tájékoztatásának és észrevételei kikérésének módját, amikor elkészíti az értékelés tematikáját.

A kidolgozónak tájékoztatnia kell az érintett nyilvánosságot a program tervezetének és a környezeti értékelésnek az elkészültéről, és észrevételezésének lehetőségeiről. A tájékoztatás módja attól függően, hogy mennyire széles az érintett nyilvánosság, az országos napilapban történő megjelentetéstől a helyben szokásos módon történő nyilvánosságra hozatalig terjedhet, valamint a kidolgozó honlapján is megjelenteti. Az észrevételezésre legalább 30 napot kell biztosítani. A beérkezett észrevételekre a kidolgozónak figyelemmel kell lennie.

116. Az elfogadásra benyújtott programhoz és tervhez a kidolgozónak csatolnia kell a környezeti vizsgálat során kapott észrevételek összegzését. A program és terv elfogadásakor ugyancsak figyelemmel kell lenni az észrevételekre. A program elfogadása után biztosítani

kell a programhoz való nyilvános hozzáférést, összefoglaló ismertetőt kell készíteni az elfogadásról, és abban ki kell térni az észrevételek figyelembe vételének módjára is. Magát az összefoglaló ismertetőt is nyilvánosságra kell hozni.

A Kvt. általános jelleggel biztosítja a környezetvédelmi civil szervezetek számára az őket érintő környezeti vizsgálatra kötelezett terv, illetve program véleményezésének jogát.

117. Az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espooban (Finnország), 1991. február 26. napján aláírt egyezményhez kapcsolódó jegyzőkönyv előírásai szerinti a tervek és a programok stratégiai környezeti vizsgálata során az országhatáron áterjedő környezeti hatások kezelése is szükséges. Ezekben az eljárásokban a gyakorlatban a környezetvédelemért felelős tárca gondoskodik a kibocsátó fél által rendelkezésre bocsátott terv vagy program dokumentáció valamint a hozzá kapcsolódó környezeti értékelés közzétételéről. A közzétett dokumentumokra vonatkozó írásbeli észrevételeket postai úton a Vidékfejlesztési Minisztérium Környezetmegőrzési Főosztálya részére, elektronikus úton pedig az skv@vm.gov.hu címre lehet megküldeni. A beérkezett észrevételeket a környezetvédelemért felelős minisztérium a tervezett terv vagy programra és a környezeti vizsgálatra vonatkozó hivatalos magyar állásponttal együtt továbbítja a kibocsátó fél részére.

118. Területrendezési tervek országos, kiemelt térségi és megyei szintre készülnek, és tartalmazzák a terület-felhasználás, a műszaki infrastruktúra-hálózatok és országos vagy térségi jelentőségű egyedi építmények térbeli rendjét, valamint a különböző védelmi rendeltetésű területek (természeti erőforrások, kulturális örökség) övezeteit és az övezetekre vonatkozó szabályokat. Az ország és a kiemelt térségek területrendezési tervét az országgyűlés törvénnyel, a megyei területrendezési terveket a megyei önkormányzat rendelettel fogadja el. Az Országos Területrendezési Tervet 5 évente felül kell vizsgálni, ezt követően az alacsonyabb szintű terveket összhangba kell hozni az országos szintű tervvel. A területrendezési tervek, illetve a jogszabályok tervezetei bárki számára véleményezhetők a tervekkel párhuzamosan az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Kvr.) előírtaknak megfelelően készült környezeti értékeléssel együtt. Az országos és kiemelt térségek területrendezési tervei és azok környezeti értékelésének egyeztetésében részt vesz az Országos Területfejlesztési Tanács, melynek állandó tagjai a civil szervezetek.

A területrendezési tervek mindig környezeti vizsgálat kötelesek. Ezért készítésük és elfogadásuk során a környezeti vizsgálat előírásait, így annak nyilvánosság részvételére vonatkozó szabályait is alkalmazni kell.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény általános szempontokat, követelményeket is meghatároz annak érdekében, hogy a környezeti állapot minősége a településrendezés hatására ne romoljon. Az eljárás több szakaszában előírja a lakosság, szervezetek, érdek-képviselői szervek tájékoztatásának kötelezettségét és lehetőséget biztosít a véleménynyilvánításra. Ez kötelező az előzetes véleménykérési szakaszban (minimum 15 munkanap) és az eszközök elfogadása előtt (legalább egy hónap) is.

A településfejlesztés és a településrendezés vonatkozásában az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény általános szempontokat, követelményeket is meghatároz annak érdekében, hogy a környezeti állapot minősége a településfejlesztés és a településrendezés hatására ne romoljon. A törvény előírja, hogy az épített környezet alakítása és védelme során a közérdekű intézkedéseket és döntéseket megelőzően, illetőleg azok végrehajtása során biztosítani kell a nyilvánosságot és a közösségi ellenőrzés lehetőségét. Gondoskodni kell az érdekelt természetes személyek, jogi személyek és jogi személyiség

nélküli szervezetek megfelelő tájékoztatásáról, és lehetőséget kell adni részükre véleménynyilvánításra és javaslatételre. A törvény továbbá általános szabályként rögzíti, hogy a polgármester (főpolgármester) gondoskodik a településrendezési eszközök nyilvánosságáról, és amennyiben ennek az információtechnológiai feltételei fennállnak, a településrendezési eszközöknek az önkormányzat honlapján való közzétételéről.

119. A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet rögzíti, hogy a településfejlesztési koncepciónak, az integrált településfejlesztési stratégiának és a településrendezési eszközöknek a lakossággal, érdekképviselői, civil és gazdálkodó szervezetekkel, egyházakkal történő véleményeztetése a partnerségi egyeztetés szabályi szerint történik. A partnerségi egyeztetés szabályait az önkormányzatok egyedileg határozzák meg figyelembe véve az 1997. évi LXXVIII. törvény és a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet nyilvánosságra vonatkozó előírásait. A partnerségi egyeztetés szabályai között meg kell határozni az egyeztetésben résztvevők tájékoztatásának módját és eszközeit, a javaslatok, vélemények dokumentálásának, nyilvántartásának módját, az el nem fogadott javaslatok, vélemények indokolásának módját, a dokumentálásuk, nyilvántartásuk rendjét, az elfogadott koncepció, stratégia és településrendezési eszközök nyilvánosságát biztosító intézkedéseket.

20. A társadalmi részvétel lehetőségei a környezetpolitika alakításában

120. A társadalmi részvételt biztosító főbb testületeket a 30. pont mutatja be. Ezen testületek közül is kiemelt befolyással bír a környezetpolitika alakításában az Országos Környezetvédelmi Tanács, amely a Kvt. szerint a Kormány javaslattevő, véleményező és tanácsadó szerveként működik.

121. A legszélesebb körű közösségi részvételt a társadalmi véleményezés lehetősége biztosítja. A jogszabályok tervezeteivel kapcsolatos formalizált véleményezési eljárások mellett a környezetvédelemért felelős tárca a jelentősebb környezetpolitikai dokumentumok tervezeteit széleskörű egyeztetés keretében készíti el, illetve terjeszti elő elfogadásra.

122. Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét a 6 évre szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programok jelentik. A 2009-2014 közötti időszakra szóló, harmadik Nemzeti Környezetvédelmi Program (III. NKP) a tárcák, szakértők, tudományos, civil és szakmai szervezetekkel együttműködve készült. A közigazgatási és társadalmi egyeztetés során a tárcák és állami hivatalok mellett mintegy 150 intézmény, illetve szervezet kapta meg célzottan a tervezetet. Emellett véleményezésre megkapta a Nemzeti Környezetvédelmi Program Tárcaközi Bizottsága és annak albizottsági. A közigazgatási egyeztetés megkezdésekor a tervezet felkerült a környezetvédelemért felelős tárca honlapjára is, ahol észrevételeket lehetett tenni.

A III. NKP-ra vonatkozóan Stratégiai Környezeti Vizsgálat is készült, melynek társadalmi egyeztetésekor a III. NKP-t és környezeti értékelését több mint 300 szervezet, intézmény kapta meg. A beérkezett észrevételek, javaslatok nagymértékben hozzájárultak az NKP végső kialakításához, melyet a Parlament a 96/2009. (XII.9.) OGY határozattal fogadott el. A program elérhető a környezetügyért felelős tárca honlapján.

A negyedik NKP tervezetének kidolgozása megkezdődött, az egyeztetési folyamatról szóló beszámoló a következő Nemzeti Jelentéshez készül majd.

123. A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia kidolgozása során a tervezet nyilvános észrevételezésre került.

21. A 7. cikk alkalmazását gátló tényezők

22. További információk a nyilvánosságnak a környezettel kapcsolatos tervekre és programokra vonatkozó eljárásokban való részvételéről

124. Az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek 2012. évi tevékenységéről szóló beszámolója foglalkozott a településrendezési eszközök környezeti vizsgálatának megfelelő alkalmazásával, benne a nyilvánosság részvételével, és a következőket állapította meg:

„A településrendezési folyamatban a környezeti vizsgálat a környezettudatos tervezés és döntéshozatal, a környezeti szempontból kedvező megoldások, a fenntartható területhasználat, az érintettek részvétele elősegítésének, biztosításának egyik alapvető eszközeként szolgál.

Az egyedi ügyek vizsgálatából nyert tapasztalatok szerint a településrendezési eljárások során gyakorta nem érvényesülnek a környezeti vizsgálati előírások. A településrendezési eszközök környezeti vizsgálatával összefüggő jogszabályok szabályozási és alkalmazási problémáinak részletes feltárását még a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa indította el 2011-ben. A vizsgálat eredményeit „A településrendezési eszközök környezeti vizsgálatának érvényesítése” című, 2011 decemberében kiadott állásfoglalás-tervezet tartalmazza. A biztos-helyettes 2012-ben kezdeményezte a vizsgálat folytatását, ami a hivatal más részlegeivel együttműködve zajlott. Ennek keretében egyeztetésre került sor az országos főépítésszel, majd a Vidékfejlesztési Minisztérium és a Belügyminisztérium munkatársaival. A vizsgálati jelentés megállapította, hogy a környezeti vizsgálati követelmények megfelelő érvényesüléséhez a településrendezési szabályozásban további rendelkezések megalkotása szükséges, meg kell erősíteni a nyilvánosság részvételét a rendezési folyamatban, hogy az észrevételeket megfelelő időben közölhessék és azokat a szabályozás kidolgozásánál és a döntéshozatalnál is figyelembe vegyék. Felül kell vizsgálni továbbá a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű építési beruházások megvalósításához szükséges településrendezési eszköz készítésekor alkalmazható egyszerűsítéseket.

A jelentésben feltárt visszasságok, illetve a jogalkalmazási bizonytalanságok orvoslására az alapvető jogok biztosa elsősorban a belügyminisztert, néhány vonatkozásban pedig a vidékfejlesztési minisztert hívta fel a szükséges intézkedések megtételére. A vidékfejlesztési miniszter alapvetően egyetértett a jelentés megállapításaival, az intézkedések elsődleges címzettje, a belügyminiszter azonban a kért intézkedések jelentős részét elutasította, másik részénél úgy ítélte meg, hogy a településrendezést újraszabályozó kormányrendelet egyes előírásaival azok teljesülnek. Az új kormányrendeletben néhány területen valóban történt előrelépés, számos fontos pontban azonban nem egészült ki a településrendezési szabályozás azokkal a sajátos követelményekkel, amelyek lehetővé tették volna a környezeti vizsgálat általános előírásainak való megfeleltetést, szolgálva evvel a jogbiztonságot, megkönnyítve a jogalkalmazást. A nyilvánosság részvételének megerősítéséhez a partnerségi egyeztetés bevezetése nem elégséges, az új rendelkezések pedig több vonatkozásban az építési törvényben 2012-ben még biztosított lehetőségekhez képest is visszalépést jelentenek. A teljes eljárás alóli kivételek felülvizsgálata sem történt meg, éppen ellenkezőleg, a kivételek köre, ahol megengedett az egyszerűsített vagy tárgyalásos egyeztetés, véleményezés, tovább bővült. A jelentésben megfogalmazott aggályok az előzőekben írottak alapján tehát továbbra is fennállnak.”

Ld: Beszámoló az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek 2012. évi tevékenységéről, 188-189. oldal

23. Kapcsolódó web-oldalak

www.kormany.hu

www.vizeink.hu

www.kvvm.hu

www.emla.hu

www.jogalkotas.hu

www.euvki.hu

www.jogalkotas.hu

http://www.kormany.hu/download/8/67/10000/NKP_2009-2014.zip#!DocumentBrowse

<http://www.ajbh.hu/documents/10180/129110/AJBH+Besz%C3%A1mol%C3%B3202012/9215dc04-4031-451e-b79c-eff2e2e63925?version=1.1>

24. A 8. cikk alkalmazása (a nyilvánosság részvétele a végrehajtó jellegű szabályok és/vagy az általánosan kötelező érvényű szabályozó eszközök kidolgozásában)

125. A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételt a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény szabályozza.

A törvény előírja a minisztériumok számára, hogy a hatáskörükbe tartozó jogszabály-előkészítésre irányuló koncepciókat, jogszabálytervezeteket, miniszteri rendelet-tervezeteket, valamint a kapcsolódó előterjesztéseket és szakmai indoklásokat honlapjukon közzétegyék. A törvény meghatározza azokat az eseteket és területeket, amelyekre vonatkozóan a tervezetek kivételt képeznek a közzétételi kötelezettség alól.

A minisztérium honlapján lehetőséget kell biztosítani a javaslatok, vélemények fogadására és meg kell jelölni a véleményadásra nyitva álló határidőt – utóbbi a közzétételtől számított legalább 10 munkanap, ami a közzététel aktuális időpontjától függően legfeljebb 12-14 naptári napot jelent, kivételes esetekben lehetséges minimum 5 munkanapos határidő megadása is. A jogszabály előkészítője értékeli az észrevételeket, amelyekről, illetve az elutasítás indokairól összefoglalót készít, és azt honlapján közzéteszi.

126. Környezetvédelmi ügyekben a Kvt. biztosítja a véleményezési jogot a környezetvédelmi civil szervezet számára a jogszabálytervezetek vonatkozásában. Ezen felül a környezetvédelemmel összefüggő törvényjavaslat és más jogszabály kapcsán kötelező kikérni az OKT állásfoglalását. Igény szerint a környezetvédelemért felelős tárca, a honlapjára felkerült jogszabálytervezetekről egyénileg is értesíti a civil szervezeteket.

25. A 8. cikk alkalmazását gátló tényezők

127. A nem kormányzati szektor által jelzett nehézségek az alábbiak:

A civil szervezetek álláspontja szerint a jogszabálytervezetek véleményezésére bizonyos esetekben indokolatlanul rövid idő áll rendelkezésre, amely nem teszi lehetővé a társadalmi egyeztetés során az érdemi részvételt.

A civil szervezetek jelezték, hogy a jogszabálytervezetek társadalmi egyeztetése során az esetek legnagyobb részében nem kapnak érdemi visszajelzést a jogalkotótól az észrevételek, álláspontok beépüléséről, illetve azok mellőzéséről és a mellőzés indokairól.

26. További információk a nyilvánosságnak a környezettel kapcsolatos tervekre és programokra vonatkozó eljárásokban való részvételéről (opcionális)

128. Az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek 2012. évi tevékenységéről szóló beszámolója foglalkozott a nyilvánosság részvételével a jogalkotási folyamatban és erről a következőket állapította meg:

„Az egészséges környezethez való alapjog érvényesítésének egyik intézményi feltétele, hogy a környezetet érintő jogalkotási folyamatban a nyilvánosság részvételét lehetővé tegyék. A jogszabályok előkészítésében való érdemi társadalmi részvétel biztosításának egyik alapeleme, hogy a véleményalkotásra megfelelő idő álljon rendelkezésre. Hosszabb időszak tapasztalata, hogy a véleményezésre rendszeresen igen szűk időtartamot biztosítanak a jogszabály-előkészítők. A 2012-es év egyik kirívó példája a településfejlesztéssel, a településrendezéssel és az építésüggyel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvényjavaslat véleményezési folyamata volt. Több hiányosság merült fel a törvényjavaslat kormányzati előkészítése során lefolytatott társadalmi véleményezés kapcsán, ezek közül a véleményezésre biztosított igen rövid határidő volt az érdemi véleményalkotás legjelentősebb korlátja. A törvényjavaslat végrehajtását szolgáló két kormányrendelet-tervezet egyeztetésénél úgyszintén rendkívül rövid, csak kivételes esetekben alkalmazható határidőket határoztak meg, miközben a tervezetben az építési, településfejlesztési és –rendezési szabályozás jelentős mértékű és lényegében mindenkit érintő módosítását javasolták.

Áttekintve az előterjesztő Belügyminisztérium gyakorlatát, hogy mennyi időt határoznak meg jogszabálytervezeteik társadalmi véleményezésére, megállapítható volt, hogy rendszeresen megsértik a vonatkozó előírásokat. A határidők gyakran rövidebbek, mint azok a már eredetileg is szűkre szabott időtartamok, amelyek a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény (Jet.) alapján minimumként meghatározhatók. Ennek következtében a civil szféra azon része, amely nem tartozik a partnerségi egyeztetési körbe, nem tud érdemi véleményt adni, és így a döntéshozatalban sem mérlegelhetik véleményüket.

A törvényjavaslat társadalmi véleményezésének a hatályos jogszabályokkal egybevetve felmerült, hogy nemcsak esetenkénti jogszerűtlen jogalkalmazásról van szó, hanem az általános társadalmi egyeztetésre vonatkozó véleményezési határidejét megalapozó rendelkezések is ellentmondásosak, és nem segítik elő az érdemi véleményformálást.”

Ld: Beszámoló az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek 2012. évi tevékenységéről, 186-187. oldal

27. Kapcsolódó web-oldalak

www.kormany.hu

www.kvvm.hu

www.vm.gov.hu

www.oktt.hu

www.emla.hu

www.ajbh.hu/documents/10180/129110/AJBH+Besz%C3%A1molo%C3%B32012/9215dc04-4031-451e-b79c-eff2e2e63925?version=1.1

www.jogalkotas.hu

28. A 9. cikk alkalmazása (hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz)

9. cikk (1) bekezdés (jogorvoslat a környezeti információkhoz való hozzáféréssel kapcsolatban)

129. Az Info tv. biztosítja, hogy amennyiben a közérdekű adatra vonatkozó igényét nem teljesítik, az igénylő a bírósághoz fordulhat. A megtagadás jogszerűségét és megalapozottságát az adatot kezelő szerv köteles bizonyítani. A per megindítására a megtagadás közlésétől, illetve a 15 napos adatnyújtási határidő eredménytelen leteltétől számított 30 nap áll az érintett rendelkezésére. A bíróság ezekben az ügyekben soron kívül jár el.

9. cikk (2) bekezdés (jogorvoslat a nyilvánosságnak az egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban való részvételével kapcsolatban)

130. A környezetvédelmi hatósági eljárásokban – ideértve pl. a környezetvédelmi engedélyezési (hatásvizsgálati) eljárást – a közigazgatási döntésekkel kapcsolatos jogorvoslati lehetőségeket a korábbiakban már hivatkozott 2004. évi CXL. tv., azaz a Ket. határozza meg.

A Ket. értelmében jogorvoslati eljárás lefolytatására az ügyfél, továbbá a döntés rendelkező része által érintett személy kérelme alapján kerülhet sor. Az ügyfél kérelme alapján lefolytatható jogorvoslati eljárások a következők: a fellebbezési eljárás, a bírósági felülvizsgálat, az újrafelvételi eljárás, az Alkotmánybíróság határozata alapján indítható eljárás.

A leggyakoribb jogorvoslati eljárás a fellebbezés, melynek során az elsőfokú határozatot az ügyfél – az eljárásra meghatározott díj vagy illeték megfizetése mellett – a döntést hozó szervnél megtámadhatja. A fellebbezés nincs jogcímhez kötve, fellebbezni bármely okból lehet, amelyre tekintettel az érintett a döntést sérelmesnek tartja.

Az ügyfél, illetve a kifejezetten rá vonatkozó rendelkezés tekintetében az eljárás egyéb résztvevője a hatóság jogerős határozatának bírósági felülvizsgálatát – a határozat közlésétől számított harminc napon belül – jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a közigazgatási ügyekben eljáró illetékes bíróságtól a határozatot hozó hatóság elleni kereset indításával. A keresetindítás határidejét más törvény eltérően is meghatározhatja.

A bírósági felülvizsgálatra csak akkor kerülhet sor, ha a hatósági eljárásban az ügyfél vagy az ügyfelek valamelyike a fellebbezési jogát kimerítette, vagy a fellebbezés a törvény rendelkezései szerint kizárt.

Az eljárás megindításáról szabályszerűen értesített ügyfél ügyféli jogainak gyakorlását törvény ahhoz a feltételhez kötheti, hogy az ügyfél az elsőfokú eljárásban nyilatkozatot tesz vagy kérelmet nyújt be. A nyilatkozat, illetve a kérelem tartalmi követelményeit a törvény vagy a felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet meghatározhatja.

A keresetlevél benyújtásának a döntés végrehajtására nincs halasztó hatálya, az ügyfél azonban a keresetlevélben a döntés végrehajtásának felfüggesztését kérheti.

A bírósági felülvizsgálat eljárásának részletes szabályait a Polgári perrendtartásról szóló törvény (Pp.) önálló – a közigazgatási perekre vonatkozó – fejezete határozza meg.

131. Tekintettel arra, hogy a magyar jog a közigazgatási eljárásokban való részvétel – így a jogorvoslatihoz való hozzáférés – jogát az „ügyfél” személyéhez telepíti, ezért az

igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés vizsgálata során fontos kitérni az ügyfél fogalmának tartalmára is.

A Ket. értelmében ügyfél az a természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akinek (amelynek) jogát, jogos érdekét az ügy érinti. Ezen túlmenően, törvény vagy korm. rendelet meghatározott ügyfajtában megállapíthatja azon személyek körét, akik joguk vagy jogos érdekük érintettségének hiányában is ügyfélnek minősülnek. A Ket alapján jog vagy jogos érdek érintettségének hiányában is ügyfélnek minősül jogszabály rendelkezése esetén az abban meghatározott hatásterületen lévő ingatlan tulajdonosa, és az, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.

Környezetvédelmi hatósági ügyekben az ügyfél fogalmát kiterjesztően értelmezi a Kvt., amely kimondja, hogy a környezetvédelmi érdekek képviselőire létrehozott egyesületeket és más, politikai pártnak, érdekképviselőnek nem minősülő – a hatásterületen működő – civil szervezeteket a környezetvédelmi közigazgatási hatósági eljárásokban a működési területükön az ügyfél jogállása illeti meg. A környezetvédelmi szervezetek privilegizált ügyféli státuszát erősíti a hatásvizsgálati rendszert lefektető, többször hivatkozott a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet, amely megállapítja, hogy a Kvt. szerinti környezetvédelmi szervezet mindig érdekeltnek minősül.

132. A környezetvédelmi célú civil szervezetek ügyféli jogállásával, perindítási és keresetőségi jogával, illetve a közigazgatási perekbe történő beavatkozási lehetőségükkel a Legfelsőbb Bíróság is foglalkozott a 4/2010. közigazgatási jogegységi határozatában, amely az időközben meghaladottá vált 1/2004 jogegységi határozatot váltotta fel.

A határozat - fenntartva a 2004-es határozat elvi tételeit – megállapította hogy a Kvt 98. § (1) bekezdésében írt civil szervezeteket azokban a környezetvédelmi közigazgatási hatósági ügyekben illeti meg az ügyféli jogállás, amelyekben a környezetvédelmi hatóság ügyszókező hatóságként jár el, illetőleg azokban az egyéb közigazgatási hatósági ügyekben, amelyekben jogszabály a környezetvédelmi hatóság környezetvédelmi szakhatósági közreműködését írja elő.

A Legfelsőbb Bíróság a természetvédelmi és vízügyi hatósági ügyeket nem tartotta környezetvédelmi hatósági ügynek. Természetvédelmi ügyekben azonban a természetvédelmi törvény rendelkezései miatt mégis van lehetőség a részvételre. (A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 3. § (2) bekezdése szerint a természetvédelemmel összefüggő e törvényben nem szabályozott kérdésekre a Kvt. rendelkezéseit kell alkalmazni. Erre figyelemmel a természetvédelmi hatósági ügyekben a társadalmi szervezeteket a Kvt. 98. § (1) bekezdésének megfelelően illeti meg az ügyféli jogállás.) A jogegységi határozat gyakorlati hasznosulásáról egyelőre nem rendelkezünk információval.

A közigazgatási perekben a civil szervezetek perindítási jogát a felülvizsgálat tárgyát képező hatósági eljárásban betöltött ügyféli, illetve egyéb résztvevői szerepkör, keresetőségi jogát a környezetvédelmi hatóság ügyszókező vagy szakhatósági eljárása határozza meg.

A közigazgatási perbe történő beavatkozáshoz szükséges jogi érdekeket a konkrét hatásterületi érintettség és a működésben fennálló érdekelttség alapozza meg. A beavatkozás lehetősége nem függ attól, hogy a civil szervezet a közigazgatási hatósági eljárásban ügyfélként ténylegesen részt vett-e.

A környezeti információk, a környezetvédelmi tárgyú hatósági döntések megismeréséhez fűződő érdeke a 6. cikkben említett, a határozatok megismerésének lehetőségéhez képest szélesebb körű hozzáférést igényel. A Ket.-módosítással összefüggésben a Kvt. módosítása értelmében a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvény hatálya alá tartozó olyan jogerős vagy fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilvánított határozatot, illetve környezetvédelmi hatósági szerződést közzé kell tenni, amelynek végrehajtása jelentős környezeti hatással jár.

9. cikk (3) bekezdés (általános keresetindítási jog a környezetre vonatkozó jogszabályok – hatóságok vagy magánszemélyek által történő – megsértése esetén)

133. A Kvt. 98§-a lehetővé teszi, hogy környezetveszélyeztetés, környezetszennyezés vagy környezetkárosítás esetén a környezetvédelmi civil szervezet a környezet védelme érdekében jogosult fellépni, és – amellet, hogy az illetékes szervtől intézkedés megtételét kérheti – pert indíthat a környezethasználó ellen. Az ilyen típusú per irányulhat a jogsértő magatartás megszüntetésére, valamint a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére kötelezésre egyaránt.

134. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 65§-a alapján a természeti területek és értékek jogellenes károsítása, veszélyeztetése esetén a természet védelme érdekében a természetvédelmi célú civil szervezetek jogosultak fellépni, és állami szervektől, önkormányzatoktól a megfelelő és hatáskörükbe tartozó intézkedés megtételét kérni, vagy a védett természeti érték, terület károsítója, veszélyeztetője ellen pert indítani.

135. Ezen túlmenően, a 2004. évi XXIX. tv. általános jelleggel lehetőséget biztosít bárki számára panasz, illetve közérdekű bejelentés megtételére a tárgykörben eljárásra jogosult szervnél.

A szabályozás mely szintje határozza meg a 9. cikk (3) bekezdésében megfogalmazottakat?

136. Az általános keresetindítási jogra vonatkozó intézkedéseket Magyarországon kizárólag törvényi szinten lehet megállapítani.

Melyek a feltételei a bíróság felmentő ítéletének azon ügyekben, melyek ellentmondanak a 9. cikk (3) bekezdés és/vagy a nemzeti jog rendelkezéseinek?

137. A bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként értékeli a feltárt bizonyítékokat és megállapítja az ítéletének alapjául szolgáló tényállást. A megállapított tényállás birtokában dönt az adott ügyben arról, hogy a feltárt tényállás a vonatkozó anyagi jogszabályokban foglaltakat mennyiben meríti ki. Ezen mérlegelési tevékenység eredményeképpen hoz végül marasztaló vagy felmentő ítéletet. (Polgári ügyekben károkozás esetében a Ptk. kártérítési szabályainak, míg büntető ügyekben a Btk.-ban szabályozott egyes bűncselekmények tényállási elemeinek vizsgálata szükséges.)

9. cikk (4) bekezdés (a jogorvoslati eljárások során hozott intézkedések, az eljárás „hatékonysága”, az eljárás költségei)

Léteznek-e környezetvédelmi ügyekre specializálódott bírúk?

138. Kifejezetten csak környezetvédelmi ügyekre specializálódott bírák nem ítélik meg. Amennyiben azonban esetlegesen egyes bírák rendelkeznek ilyen szakképzettséggel (pl. környezetvédelmi szakjogász), a bíróságok elnökei lehetőségeik szerint ezt az ügyelosztás során figyelembe veszik.

Összességében mekkora költséggel jár a nyilvánosság tagjainak egy-egy bírósági ügy kezdeményezése?

139. A fentiekben ismertetett jogorvoslati eljárások során – a jogorvoslati eljárás típusától függően – a fellebbezés elbírálására jogosult közigazgatási szerv, illetve a bíróság a közigazgatási szerv döntését helybenhagyhatja, megváltoztathatja, valamint megsemmisítheti, és a szervet megismételt eljárásra kötelezheti. A megismételt eljárás során a közigazgatási szervet a másodfokon hozott közigazgatási határozat, bírósági felülvizsgálat esetén az eljáró bíróság határozatának rendelkező része és indoklása is köti, az eljárás és a határozathozatal során annak megfelelően köteles eljárni.

140. A környezetvédelmi hatósági eljárásokkal kapcsolatos díjakat – így a jogorvoslati eljárás díjait – a környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint a vízügyi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 33/2005. (XII. 27.) KvVM rendelet szabályozza. A rendelet értelmében a jogorvoslati eljárás díja főszabály szerint a rendelet mellékletében az egyes ügytípusokra általánosan meghatározott igazgatási szolgáltatási díjtétel 50%-a.

Az 50%-os tétel alól a rendelet kivételeket is meghatároz. Így az egységes környezethasználati engedélyezés hatálya alá tartozó, a környezeti hatásvizsgálat köteles tevékenységeknél és az előzetes hatásvizsgálat esetén a jogorvoslati eljárás díja a természetes személyek esetében jelentősen csökkentett mértékű, a rendelet mellékletében meghatározott díjtétel 1%-a.

Szintén kivételt képeznek a civil szervezetek által kezdeményezett jogorvoslati eljárások, amennyiben az adott engedélyezési eljárás nem a civil szervezet kérelmére indult – ekkor az eljárás díja szintén a rendelet mellékletében meghatározott díjtétel 1%-a.

Az így meghatározott díjtétel olyan méltányos összeg, amely lehetővé teszi az érintett nyilvánosság számára a jogorvoslati eljárás gyakorlását.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. – az általános polgári jogi bírósági eljárások illetékétől eltérően és rendkívül méltányosan – tételesen meghatározza a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti eljárással kapcsolatos illetéket, ez főszabály szerint 30.000 Ft (kb. 100 EUR), a nemperes eljárásokban 10.000 Ft (kb. 35 EUR).

Az eljárási illeték megfizetésén túl felmerülhetnek olyan további költségei is az ügyfélnek, melyek mértéke az ügy konkrét ismeretében határozható meg (például az ügyvédi költség vagy a szakértő eljárásának díja).

9. cikk (5) bekezdés (a nyilvánosság tájékoztatása a jogorvoslati lehetőségekről)

141. A Ket. értelmében a közigazgatási szerv döntésének tartalmaznia kell a fellebbezés benyújtásának lehetőségéről való tájékoztatást, beleértve a fellebbezés elektronikus úton való benyújtását, valamint a keresetindítást is. A döntést közölni kell az ügyféllel, valamint azzal, akire nézve a határozat jogot vagy kötelezettséget állapít meg.

29. A 9. cikk alkalmazását gátló tényezők

A nem kormányzati szektor által jelzett nehézségek az alábbiak

142. A civil szervezetek kifogásolták, hogy annak ellenére, hogy az Info tv. biztosítja, hogy amennyiben a közérdekű adatra vonatkozó igényét nem teljesítik, az igénylő a bírósághoz fordulhat és a bíróság ezekben az ügyekben soron kívül jár el, a rendelkezés gyakorlati megvalósulása nem minden esetben biztosított. A civil álláspont szerint gyakran előfordul, hogy az információ kiadásával kapcsolatos per hosszú ideig, akár több évig elhúzódik, aminek eredményeként az adott adat vagy információ elvesztheti aktualitását, relevanciáját. A civil szervezetek erre vonatkozóan említették az Energiaklub nevű civil szervezet hosszadalmas pereskedését az atomenergia felhasználásához kapcsolódó információkkal összefüggésben.

30. További információk az igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatban
(opcionális)

31. Kapcsolódó web-oldalak

www.vm.gov.hu

www.kvvm.hu

<http://abiweb.obh.hu/abi>

www.birosag.hu

32. Általános megjegyzések az Egyezmény céljával kapcsolatban

Rövidítés	Meghatározás
Infotv	Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
Btk	Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény
DDOP	Dél-dunántúli Operatív Program
ÉAOP	Észak-alföldi Operatív Program
EIE	Erdei Iskola Egyesület
Eitv	Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény
EU ETS	European Emission Trade System
Evt	Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény
III.NKP	III. Nemzeti Környezetvédelmi Program
IMPEL	Környezetvédelmi Jogalkalmazók Nemzetközi Szövetsége
Itv	Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény
KDOP	Közép-dunántúli Operatív Program
KEOP	Környezet és Energia Operatív Program
Ket.	A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény
KMOP	Közép-magyarországi Operatív Program
KOKOSZ	Természet és Környezetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége
Kvt	A környezet védelméről szóló 1995. évi LIII. törvény
NÉbiH	Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
MKNE	Magyar Környezeti Nevelési Egyesület
NPI	Nemzeti Park Igazgatóság
NyDOP	Nyugat – dunántúli Operatív Program
OIT	Országos Igazságszolgáltatási Tanács
OKIR	Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer
OKT	Országos Környezetvédelmi Tanács
OKTVF	Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség
OLM	Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat
OMSZ	Országos Meteorológiai Szolgálat
OP	Operatív Programból
OVT	Országos Vízgazdálkodási Tanács
Pp.	A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény
PRTR	Pollution Release and Transfer Register
Ptk	A Polgári Törvénykönyv 1959. évi IV. törvény
REE-PRTR	European Pollution Release and Transfer Register

RVT	Részvízgyűjtő Vízgazdálkodási Tanácsok
NFÜ	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
TÁMOP	Társadalmi Megújulás Operatív Program
TIR	Természetvédelmi Információs Rendszer
TKTE	Természet és Környezetvédő Tanárok Egyesülete
TVT	Területi Vízgazdálkodási Tanácsok
ÚMFT	Új Magyarország Fejlesztési Terv
VIZIR	Vízgazdálkodási Információs Rendszer
VKI	Vízkeret Irányelv
VM	Vidékfejlesztési Minisztérium
OSSKI	Országos „Frédéric Joliot-Curie” Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet
OKSER	Országos Környezeti Sugárvédelmi Ellenőrző Rendszer
HAKSER	Hatósági Környezeti Sugárvédelmi Ellenőrző Rendszer
ERMAH	Egészségügyi Radiológiai MÉRŐ és Adatszolgáltató Hálózat
ÁNTSZ	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat
OKI	Országos Közegészségügyi Intézet

33. Jogszabályi, szabályozói és egyéb rendelkezések a genetikailag módosított szervezetekkel kapcsolatos 6a cikk és az I.a) melléklet végrehajtása érdekében.

143. Magyarország a 2008. évi XIX. törvénnyel hirdette ki az Aarhusi Egyezmény genetikailag módosított szervezetekre (GMO-kra) vonatkozó módosítását.

A géntechnológiával módosított szervezetekre vonatkozóan Magyarországon 1998-ban született meg az első jogszabály, a géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény, 1999 után pedig ennek végrehajtási rendeletei, melyek tartalmazzák a genetikailag módosított szervezetek engedélyezésére, és azon belül a nyilvánosság döntéshozatalban való részvételére és tájékoztatására vonatkozó előírásokat.

A géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény az alábbi előírásokat tartalmazza a nyilvánosság döntéshozatalban való részvételével és tájékoztatásával kapcsolatban:

Géntechnológiai hatóságok

4. § (1) Géntechnológiai tevékenység végzését a Géntechnológiai Eljárásokat Véleményező Bizottság (a továbbiakban: Géntechnológiai Bizottság) 8. § szerint kialakított véleménye alapján

a) humán-egészségügyi, humán gyógyszergyártási célú, valamint az emberi testtel közvetlenül érintkező vegyi anyagokkal kapcsolatos géntechnológiai tevékenység esetén az egészségügyi géntechnológiai hatóság,

b) a mezőgazdaság és az élelmiszeripar területén történő (beleértve az élelmiszer-előállításban alkalmazott technológiai segédanyagokat is), illetve zárt rendszerű, valamint egyéb ipari célú géntechnológiai tevékenység esetén a környezetvédelmi és mezőgazdasági vonatkozású szempontok figyelembevételével a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság

(a továbbiakban az egészségügyi géntechnológiai hatóság, valamint a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság együtt: géntechnológiai hatóság) engedélyezi, amennyiben az engedélyezés nemzeti hatáskörbe tartozik.

(2) Az uniós hatáskörbe tartozó engedélyezési eljárásokban a nemzeti hatósági feladatokat a géntechnológiai hatóság látja el, mely a feladatának ellátása során – az adminisztratív feladatokat kivéve – egyeztet a Géntechnológiai Bizottsággal. A környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság az uniós hatáskörbe tartozó, élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó engedélyezési eljárások során egyeztet az egészségügyi géntechnológiai hatósággal. Az egészségügyi géntechnológiai hatóság az uniós hatáskörbe tartozó engedélyezési eljárások során egyeztet a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatósággal.

(3) Az egészségügyi géntechnológiai hatóság az (1) bekezdés b) pontjában, a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott szakterületeken történő engedélyezés során szakhatóságként jár el.

(4) Az (1) bekezdés szerinti engedélyezési eljárásokban való szakhatósági közreműködés szabályait az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály határozza meg.

9. § (4) A géntechnológiai hatóság az engedély tervezetét – az üzleti titok, a szerzői jog és a fajtaoltalom körébe eső adatok kivételével – társadalmi konzultáció érdekében hivatalos lapjában és honlapján közzéteszi. Az engedély tervezetére annak a hivatalos lapban való közzétételétől számított 30 napon belül a géntechnológiai hatóságnál észrevételt lehet tenni, amelyet a géntechnológiai hatóság véleményezés céljából megküld a Géntechnológiai Bizottságnak. Az észrevételt annak kézhezvételétől számított 10 napon belül a Géntechnológiai Bizottság megvizsgálja, és véleményét a géntechnológiai hatóságnak

megküldi. A géntechnológiai hatóság a Géntechnológiai Bizottság véleményének beérkezését követően az engedély tervezetét véglegesíti, megváltoztatja vagy a kérelmet elutasítja.

(5) Az eljárási határidő számításakor nem kell figyelembe venni azt az időtartamot, amely alatt a géntechnológiai hatóság a társadalmi konzultációt lefolytatja.

A nem forgalomba hozatali célú kibocsátás engedélyezésének különös szabályai

10/A. § (1) A géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek nem forgalomba hozatali célú kibocsátására vonatkozó engedély tárgyában a kérelem megérkezésétől számított 90 napon belül a géntechnológiai hatóság a 9. § (4) és (5) bekezdése szerinti eljárás lefolytatását követően dönt.

(2) A géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek nem forgalomba hozatali célú kibocsátására vonatkozó engedélyt – az üzleti titok, a szerzői jog, a szabadalom és a növényfajta-oltalom körébe eső adatok kivételével – a géntechnológiai hatóság, illetve az azt irányító miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában is közzé kell tenni a kibocsátó nevének és a géntechnológiával módosított tulajdonság megjelölésével együtt.

A forgalomba hozatal különös szabályai

11/A. § (1) Géntechnológiával módosított szervezetnek vagy szervezetek kombinációjának akár termékként, akár termékekben az Európai Gazdasági Térség területén első alkalommal történő forgalomba hozatala engedélyköteles, ezt követően az Európai Gazdasági Térség területén – a 11/B. §-ban foglalt kivétellel – szabadon forgalomba hozható.

(3) Az élelmiszerként vagy takarmányként felhasználható géntechnológiával módosított szervezetek, a géntechnológiával módosított szervezetet tartalmazó vagy abból álló, illetve abból előállított élelmiszerek és takarmányok forgalomba hozatalának engedélyezésére az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusának rendelkezéseit kell alkalmazni.

Nyilvántartás és adatkezelés

19. § (1) A Kormány által kijelölt intézmény (a továbbiakban: nyilvántartó szerv) nyilvántartja és honlapján bárki számára korlátozás nélkül, kereshető módon hozzáférhetővé teszi

a) a természetes szervezetek géntechnológiával való módosítására, a géntechnológiával módosított szervezetek, valamint az azokból előállított termékek zárt rendszerű felhasználására, nem forgalomba hozatali célú kibocsátására és forgalomba hozatalára vonatkozó engedély iránti kérelemben és az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott dokumentációban szereplő adatok közül a géntechnológiával módosított szervezet vagy szervezetek általános leírását, a hasznosító nevét, címét, a kibocsátás célját, helyét, a tervezett felhasználásokat, a környezeti kockázat értékelést, a nyomon követésre és a baleset elhárítására vonatkozó módszereket és terveket,

b) az engedélyezési határozatot, valamint

c) a géntechnológiai módosításokat végző laboratóriumok és a laboratóriumok felelős vezetőinek nevét tartalmazó jegyzéket.

(2) A Géntechnológiai Bizottság tagja a Géntechnológiai Bizottság működés során tudomására jutott adatokat köteles bizalmasan kezelni, és azokról csak a kérelmező hozzájárulása esetén adhat harmadik személynek tájékoztatást. Ezt a rendelkezést kell alkalmazni akkor is, ha a hasznosító a benyújtott kérelmét visszavonja.

(3) Az (1) bekezdés szerinti adatokat a géntechnológiai hatóság – az (1) bekezdés a) pontja szerinti adatok esetén az engedély tervezetének közzétételével egyidejűleg – küldi meg a nyilvántartó szerv részére.

(4) A nyilvántartás céljából átadott adatok közül a hasznosító üzleti titokhoz vagy szabadalomhoz, illetve fajtaoltalomhoz fűződő jogát sértő adatok nem nyilvánosak, amennyiben azok ilyen módon való kezelését a hasznosító a Géntechnológiai Bizottságtól vagy a géntechnológiai hatóságtól kéri.

(5) A nyilvántartó szerv az adatokat az engedélyben meghatározott jogosultsági idő lejártát követő 10 évig tartja nyilván.

(6) A nyilvántartó szerv a kérelem visszavonása esetén az (1) bekezdés a) pontja szerinti adatokat nyilvántartásából törli.

20. § (3) A 19. § (1) bekezdésében meghatározott adatok nyilvántartására és hozzáférhetőségére vonatkozó részletes szabályokat az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapítja meg.

21. § (2) A Géntechnológiai Bizottság tevékenységével összefüggő feladatok teljesítéséről annak elnöke és titkára évente összefoglaló beszámolót készít, amelynek részét képezik az (1) bekezdésben meghatározott tájékoztatók. A beszámolót az agrárpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium a hivatalos lapjában és honlapján közzéteszi.

A 82/2003. (VII. 16.) FVM rendelet a géntechnológiai tevékenységre vonatkozó nyilvántartás és adatszolgáltatás rendjéről, valamint a géntechnológiai tevékenységhez szükséges engedély iránti kérelemhez csatolandó dokumentációról meghatározza, hogy milyen dokumentumokat kell csatolni a géntechnológiai tevékenység engedélyeztetéséhez. Rendelkezik továbbá a nyilvántartási eljárásról is, miszerint a törvény 19 § (1) bekezdésében szereplő információkat a Gödöllői Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpont tartja nyilván és teszi hozzáférhetővé honlapján.

34. 6a cikk és az I.a melléklet végrehajtását gátló tényezők

35. Kapcsolódó web-oldalak

A GMO-k forgalomba hozatalával kapcsolatos nyilvántartás, az EU szintű engedélyezés miatt, EU szintű.

A GMO-k nem forgalomba hozatali célú kibocsátásának az engedélyezése tagállami szinten történik. A magyarországi nyilvántartás az alábbi weboldalon érhető el: <http://biosafety.abc.hu/>. Az Eópai Unió központi nyilvántartása is tartalmaz magyarországi adatokat, ennek elérhetősége a következő: <http://gmoinfo.jrc.ec.europa.eu/>.

A GMO-kkal kapcsolatos általános információk (például hazai, európai uniós és nemzetközi jogszabályok, tudományos szakirodalom, konferenciák, a nyilvánosság tájékoztatását célzó roadshow) pedig az alább weboldalon található meg: <http://gmo.kormany.hu>.